

 SIVILRETTS-
FORVALTNINGEN

ÅRSRAPPORT 2023

KAPITTEL 1: LEDERENS BERETNING

Jeg tiltrådte som direktør for Statens sivilrettsforvaltning (SRF) 15. februar 2023. Det har vært et år preget av mye endring. SRF har igangsatt en endrings- og omstillingsprosess hvor hovedmålet er å tilpasse virksomheten til nåværende og nye oppgaver og å utvikle direktoratsrollen.

I tråd med føringer i tildelingsbrev har fagområdene vergemål, volderstatning og fri rettshjelp blitt prioritert i 2023.

Det er min vurdering at rettssikkerheten til brukerne av våre ordninger i hovedsak er godt ivaretatt:

- Ny lov har bidratt til at voldserstatningsordningen har blitt mer effektiv og forutsigbar for voldsutsatte.
- Interessene til personer som har verge er bedre ivaretatt.
- Flere har fått tilgang til rettshjelpsordningen som følge av hevingen av inntekts- og formuesgrensene.

DIGITALISERING BIDRAR TIL ØKT KVALITET I VERGEMÅLSORDNINGEN

Våren 2023 markerte SRF 10 års jubileum for vergemålsreformen med en fagsamling med statsforvalterne. Temaet for samlingen var «selvbestemmelse i praksis». Arbeidet med individtilpasning har vært viktig for å heve kvaliteten i vergemålsforvaltningen gjennom årene.

SRF har i 2023 fortsatt arbeidet for å sikre at interessene til personer med verge er godt ivaretatt. Lovendringen i april tydeliggjorde at vergemål skal treffes på grunnlag av en samtale. Dette har medvirket til en positiv utvikling i andelen gjennomførte samtaler hos statsforvalteren. Økningen i andel gjennomførte samtaler kombinert med at alle vergefullmakter er digitalisert gjennom FUFINN-prosjektet (Fullmaktsløsning for innbyggerne), gjør meg trygg på at rettssikkerheten til personer som har fått opprettet vergemål er styrket også i 2023.

Jeg vil også særlig trekke frem positiv utvikling i digitaliseringsprosjekter som skal effektivisere og heve kvaliteten i vergemålsforvaltningen. Skatteetaten har tatt i bruk de digitale vergefullmaktene til automatisert tilgangsstyring på tjenesten Min skatt. DIVE (Digitalt vergeregnskap) ble nylig tatt opp som et prosjekt i Digital Samhandling Offentlig Privat-programmet (DSOP). Dette er viktig for å sikre et videre godt samarbeid med bank- og finansnæringen.

Antall vergemål holder seg stabilt, mens bruken av fremtidsfullmakter øker. SRF har arbeidet for å videreutvikle fremtidsfullmaktsordningen for at den skal kunne være et godt alternativ til vergemål.

RASK UTBETALING OG MER EFFEKTIV OG FORUTSIGBAR BEHANDLING AV KRAV OM VOLDSESTATNING

Etter ett år med ny voldserstatningslov er det min vurdering at ordningen har blitt mer effektiv og forutsigbar i tråd med lovgivers intensjon og lovens formål. KfV utbetaler erstatning etter dom raskt. Jeg vil følge nøye med på hvordan restanse og saksbehandlingstid i søknader etter ny lov utvikler seg.

Lang saksbehandlingstid utgjør fortsatt en rettssikkerhetsutfordring i saker etter den gamle voldsoffererstatningsloven. Det er en utfordring at søkere som får sine søknader behandlet etter gammel lov ikke får svar på sine søknader innen rimelig tid.

FLERE FALLER INN UNDER RETTSHJELPSORDNINGEN

SRF ser at flere personer faller inn under rettshjelpsordningen som et resultat av de gjennomførte hevingene av inntekts- og formuesgrensene. I 2023 utredet SRF behovet for nye digitale løsninger og skal i samarbeid med andre aktører utvikle en rettshjelpsapplikasjon med formål å effektivisere oppgaveløsningen og bidra til bedre sammenhengende tjenester med brukerne i sentrum.

NYE OPPGAVER OG SAMORDNING MED ANDRE AKTØRER

SRF opplever i stadig større grad at våre mål ikke kan nås uten styrket samordning med andre aktører. Dette gjelder både enhetlig informasjon ut til brukerne av våre ordninger og i utviklingen av nye digitale løsninger. I 2023 har vi hatt en samordningsrolle for å sikre fremdrift i prosesser som involverer flere aktører. Dette gjelder særlig på områdene voldserstatning og rettshjelp. Samordningen har gitt og vil gi bedre ordninger for brukere.

Jeg vurderer at SRF har utøvet gode sekretariatsfunksjoner i 2023. SRF er i ferd med å etablere sekretariatsfunksjoner for nye råd, tilsyn, kommisjon og ombud. I arbeidet med endrings- og omstillingsprosessen har jeg derfor særlig oppmerksomhet rettet mot hvordan en helhetlig tilnærming til utøvelse av sekretariatsfunksjonen kan bidra til at vi utnytter våre ressurser og kompetanse på best mulig måte.

Vi har brukt tid og ressurser på å ivareta og etablere flere nye oppgaver. Dette har medført at det er brukt noe mindre ressurser på å arbeide ned restanser.

Samlet sett har SRF gode resultater i 2023, og det har vært god utnyttelse av tilgjengelige ressurser.

Det har vært et begivenhetsrikt og spennende år for meg som ny direktør. SRF er i utvikling, og jeg vil avslutningsvis takke Justis- og beredskapsdepartementet for tilliten de viser til SRF ved å gi oss stadig nye oppgaver. Jeg vil også takke eksterne samarbeidspartnere for godt samarbeid for å gjøre ordningene vi forvalter enda bedre. Ikke minst vil jeg også takke alle medarbeiderne i SRF som er omstillingsdyktige, holder et høyt faglig nivå, og bidrar til at SRF er en solid virksomhet og arbeidsplass som er godt rustet for tiden og oppgavene som kommer.

Oslo, 15. mars 2024

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Siv Hallgren'.

Siv Hallgren
direktør

KAPITTEL 2: INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

SAMFUNNSOPPDRAK

Statens sivilrettsforvaltning (SRF) forvalter statlige ordninger på tvers av sivil- og strafferetten. Ordningene skal sikre individets rettigheter og rettslikhet og bidra til god rettspleie. Treffsikker og rask saksbehandling og samhandling med relevante aktører skal bidra til at ordningene oppfyller sitt formål. SRF skal være en pådriver for at ordningene styres, forvaltes og utvikles med best mulig effekt for brukerne og samfunnet. Vårt arbeid skal baseres på et faglig godt grunnlag.

VERDIER

Samfunnsoppdraget skal løses med forankring i våre verdier: service, tillit, effektivitet, respekt og kvalitet (STERK).

VÅRE OPPGAVER

SRF er et ordinært forvaltningsorgan underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). Våre arbeidsoppgaver er knyttet til behandling av enkeltsaker og direktoratsoppgaver.

SRF har vedtakskompetanse innenfor ulike sivilrettslige felt inkludert vergemål, rettshjelp, erstatning etter strafforfølging, tomtefeste, stadfestelse av testamenter samt saker etter voldserstatningsloven og voldsoffererstatningsloven.

SRF er sentral vergemålsmyndighet. Vi har etatsstyringsansvaret for statsforvalteren på områdene vergemål og rettshjelp og har også ansvar for styring av Kontoret for voldsoffererstatning (KFV). I tillegg forvalter vi garantiordningen for bobehandling ved mistanke om økonomisk kriminalitet, eksigible gjeldsbrev samt tilskuddsordningen for spesielle rettshjelp tiltak.

SRF er også sekretariat for Stortingets utvalg for rettferdsvederlag, Den rettsmedisinske kommisjon, Barnesakkyndig kommisjon, Barnevernets tvisteløsningsnemnd, Konkursrådet, Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll og Klagenemnda for kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner.

Fra og med 2023 har SRF fått nye oppgaver inkludert sekretariatsfunksjonen for tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet. Vi har også blitt sentralmyndighet

for Haagkonvensjonene 1965 og 1970 om forkynning og bevisopptak. I tillegg har SRF forberedt etablering av partnerdrapskommisjonen og et nytt varslingsombud for politiet.

SRF skal særlig bidra til å nå følgende sektormålet i justissektoren: Rettsikkerhet

JD har fastsatt 5 virksomhetsmål for 2023:

VIRKSOMHETSMÅL 1: VERGEHAVER FÅR IVARETATT SINE INTERESSER

SP 1 - Andel verger som gjennomfører e-opplæring

SP 2 - Utvikling i tilsynet med verger

VIRKSOMHETSMÅL 2: EN EFFEKTIV OG VELFUNKERENDE VERGEMÅLSORDNING

SP 3 - Utvikling i kvaliteten i økonomiforvaltningen

VIRKSOMHETSMÅL 3: VOLDSUTSATTE SOM KREVER ERSTATNING FRA STATEN FÅR RETTSSIKKERHETEN IVARETATT

SP 4 - Utvikling i klagesaksbehandlingen

VIRKSOMHETSMÅL 4: EN EFFEKTIV OG BRUKERVENNLIG VOLDSESTATNINGSORDNING

SP 5 - Utvikling i saksbehandlingstid etter ny lov. Redusering av saksbehandlingstid og restanser etter gammel lov

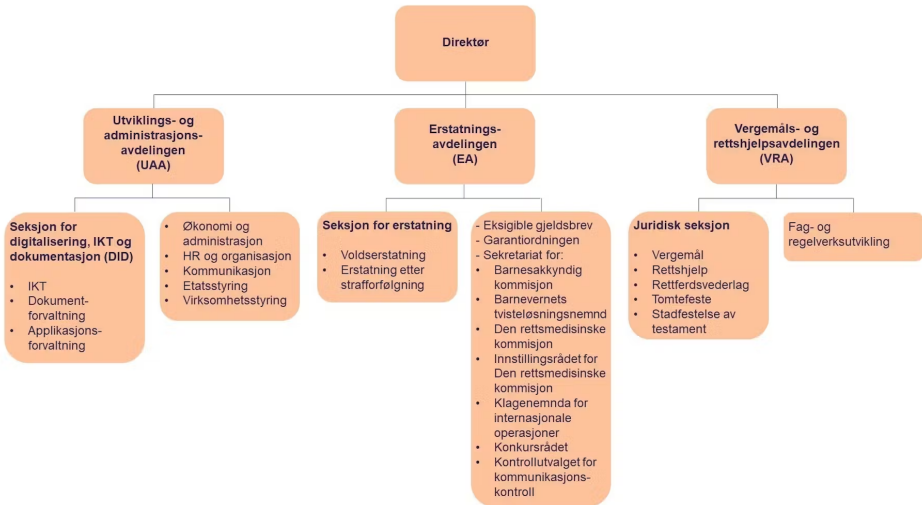
**VIRKSOMHETSMÅL 5: EN EFFEKTIV OG BRUKERVENNLIG
RETTSHJELPSORDNING**

SP 6 - Utvikling i saksbehandlingen

ORGANISERINGEN AV STATENS SIVILRETTSFORVALTNING

SRF har 88 ansatte inkludert timelønnede og ansatte i ulønnet permisjon per 31.desember 2023. Antall årsverk er om lag 70. Virksomheten er lokalisert i Oslo og på Hamar og er organisert i tre avdelinger. Ledergruppen bestod i 2023 av:

- Direktør: Siv Hallgren
- Avdelingsdirektør Utviklings- og administrasjonsavdelingen: Janne Karlsen
- Avdelingsdirektør Vergemåls- og rettshjelpsavdelingen: Line Schei Mogenstad
- Avdelingsdirektør Erstatningsavdelingen: Kristina Kjeverud

Organisasjonskart

NØKKELTALL/VOLUMTALL

Tabell 2.1 Sentrale volumtall for virksomheten

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne klagesaker vold	521[1]	896	948	1023	809
Innkomne klagesaker vergemål	331	333	401	522	402
Innkomne saker alle saksfelt totalt	16 048	14 633	14 403	14 525	14 081

1) Ny og gammel lov

Tabell 2.2 Nøkkeltall

	2023	2022	2021	2020	2019
Antall årsverk	70	67	68,7	66	62
Tildeling kap. 473 (mill.kr) [1]	57,46	55,7	58,75	55,77	51,08
Regnskap kap. 469 (mill.kr) [2]	43,95	41,24	43,63	40,16	43,01
Driftsutgifter kap. 473/469 (mill. kr)	101,79	96,78	101,53	92,74	94,36
Lønnsandel av driftsutgifter kap. 473/469 (%)	61	64	64,6	63,40	61

1) SRF forvalter totalbevilgning på kapittel 473 post 01 og har ansvar for tildeling av midler til Kontoret for voldsoffererstatning. Tallet utgjør SRFs andel av tildelingen over kapittelet.

2) SRF forvalter totalbevilgning på kapittel 469 post 01 og har ansvar for tildeling av midler til statsforvalteren på vergemålsområdet. Tallet er SRFs reelle forbruk på kapittelet.

KAPITTEL 3: ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

3.1 Vergemål

Vergemål er en velferdsordning for personer som trenger hjelp og støtte for å oppfylle rettighetene og ivareta pliktene sine på lik linje med andre. Alminnelig vergemål er frivillig. Vergen skal gi god beslutningsstøtte og utøve oppdraget i tråd med personens vilje og behov. Vergemålet skal tilpasses den enkelte og ikke være mer omfattende enn nødvendig. I 2023 hadde rundt 42 500 voksne personer i Norge et frivillig vergemål.

Statsforvalteren er lokal vergemålsmyndighet og behandler saker i første instans. De skal også rekruttere, lære opp og føre tilsyn med verger. SRF er sentral vergemålsmyndighet og hovedoppgavene er etatsstyring og budsjettansvar, overordnet ansvar for faglig utvikling og kapitalforvaltning, klagesaksbehandling, forvaltning av saksbehandlerløsningen Vera og tilsyn med statsforvalterens oppgaver etter vergemålsloven.

Det er SRFs overordnede vurdering at kvaliteten på arbeidet som utføres i vergemålsforvaltningen i hovedsak er god og at vergehaveres rettssikkerhet og rett til selvbestemmelse er ivaretatt. Dette underbygges av informasjon innhentet gjennom saksbehandling, statistikk og styringsdialog. Statsforvalterne rapporterer at de jobber systematisk og godt for å sikre vergehaveres selvbestemmelse. Vergehavers rett til selvbestemmelse er sentralt i opplæring og oppfølging av verger, og når det gjennomføres tilsyn av verger. Enkelte statsforvaltere vektlegger at de også informerer om dette i kontakt med publikum, helsevesen og andre etater for å øke kunnskapen om vergemålsordningen.

SRF har i 2023 fortsatt arbeidet med å utvikle og heve kvaliteten i vergemålsordningen ytterligere slik at den blir mer effektiv og bedre for brukeren. SRF har blant annet prioritert arbeid i digitale prosjekter som FUFINN (Fullmaktsløsning for innbyggerne), DIVE (Digital vergeregnskapskonroll) og NØK (Ny økonomikomponent i vergemålsapplikasjonen).

Antallet voksne personer med vergemål har vært relativt stabilt de siste årene som illustrert i tabell 3.1. Det var i 2023 en liten nedgang på 2 prosent i antall opprettede vergemål for voksne sammenliknet med året før. Om lag 30 prosent av innkommne begjæringer om vergemål i 2023 resulterte i at statsforvalterne ikke opprettet vergemål. Denne andelen har vært noe økende de siste årene.

Andelen eldre i Norge øker^[1] og personer med demens utgjorde om lag 45 prosent av voksne som fikk opprettet vergemål for første gang i 2023.

Tabell 3.1 Antall personer med vergemål					
	2023	2022	2021	2020	2019
Totalt antall vergemål (EMA ikke medregnet [1])	62 520	63 781	64 732	64 292	63 299
Sakstype "voksen"	42 769	42 301	42 561	42 281	41 452
Opprettet nye vergemål for voksne	6 486	6 624	6 325	7 667	6 349
Andel begjæringer om vergemål som blir vergemål %	67	71	72	76	76
Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)	1 531	1 228	467	420	527
Fratakelse av rettslig handleevne	337	307	296	280	236
1) EMA - Enslige mindreårige asylsøkere					

SRF erfarer at statsforvalterne har god tilgang på faste verger. Samtidig uttrykker noen statsforvaltere bekymring for en potensiell nedgang i tilgangen på verger som en følge av manglende justering av godtgjøringssatsene. SRF ser at manglende justering av godtgjøringssatsene stadig problematiseres, både av statsforvaltere og av ulike organisasjoner som representerer verger.

Statsforvalteren oppnevner i hovedsak verger blant personens nærstående. Disse mottar ikke godtgjøring. Av rundt 26 500 verger med oppdrag for voksne er det i dag om lag 1000 faste verger. De faste vergene har mellom 5 og 140 oppdrag hver. I tillegg er det noen faste verger som i hovedsak tar oppdrag som verge for mindreårige. Disse oppdragene er ofte av kortere varighet og mindre arbeidskrevende.

SRF har ikke en nøyaktig oversikt over hvor mange verger som er fratatt oppdrag i løpet av 2023. De fleste fratakelsene av vergeoppdrag skyldes manglende innlevering av vergeregnskap eller andre forhold i vergenes økonomiforvaltning. Statsforvalterne rapporterer at det er en del verger som fratas oppdrag fordi vergehaver ønsker å skifte verge eller fordi samarbeid med vergehaver ikke fungerer uten at vergen nødvendigvis har utført oppdraget på en mangelfull måte.

Tabell 3.2 Antall vergeoppdrag pr verge - vergemål for voksne per 21.12.2023

Antall oppdrag	Antall verger
1 oppdrag	24 165
2-5 oppdrag	1 571
6-10 oppdrag	284
11-20 oppdrag	215
21-100 oppdrag	267
Over 100	13
Sum verger	26 515

UTVIKLING I VERGEMÅLSMIDLER I KAPITALKONTO

Når statsforvalterne oppretter vergemål, skal personens økonomiske midler – hvis de overstiger to ganger folketrygdens grunnbeløp (G) – som hovedregel omgjøres til kontante midler og settes på kapitalkonto i bank. Midlene til personer med verge fordeles på tre kontotyper.

KONTOTYPER

Kapitalkonto

- Midler over 2 G
- Statsforvalteren disponerer og bokfører i regnskapsprogram
- Plasseres i kvalifiserte banker og spareprodukter

Vergekonto

- Midler inntil 2 G, løpende utgifter og inntekter
- Vergen disponerer i tråd med vergehaverens ønsker og vilje
- Vergen har regnskapsplikt

Brukskonto

- Personen med verge disponerer
- Vergen har ikke disposisjonsrett eller regnskapsplikt

Statsforvalterne forvalter nærmere 24 milliarder kroner fordelt på om lag 34 000 kapitalkontoer i om lag 50 banker.

Tabell 3.3 Vergemålsmidler

Sakstype	2023	2022	2021	2020	2019
Voksen	16,8	16,0	16,1	15,4	14,7
Mindreårig	6,5	6,1	6,1	6,0	6,1
Annet	0,5	0,6	0,7	0,6	0,4
Sum	23,8	22,7	22,9	22,0	21,2

Virksomhetsmål 1 - Vergehaverne får ivaretatt sine interesser

For å sikre at vergehaver får ivaretatt sine interesser er det nødvendig med god ivaretagelse av individtilpasning og selvbestemmelse. SRF mener det samlet sett er en positiv utvikling når det gjelder hvordan statsforvalteren har innrettet sine ressurser og kompetanse for å sikre at vergehaverne får ivaretatt sine interesser.

Under SRFs fagsamling våren 2023 var hovedtema «Selvbestemmelse i praksis – muligheter og barrierer». SRF rettet oppmerksomheten mot selvbestemmelse ved å invitere foredragsholdere som snakket om rettslig handleevne i et europeisk perspektiv, kommunikasjonsprinsipper i praksis, digitalisering og inkludering og vergers kompetanse om tvang.

Andelen gjennomførte samtaler ved opprettelse av vergemål har økt. Statsforvalterne har kontakt med pårørende, helsepersonell og andre som kan bistå med å avklare vergehavernes vilje og behov der samtaler med vergehaver ikke er mulig eller tilstrekkelig. Det er flere statsforvaltere som rapporterer om utfordringer knyttet til utskiftning av medarbeidere og rekruttering, men som også har oppnådd gode resultater gjennom å rekruttere kompetanse innen for eksempel helse- og sosialfag for å være bedre rustet til å kartlegge vergehavers vilje og behov.

SRFs viktigste tiltak for mer individtilpassede vergemål over tid har vært prosjektet FUFINN. Statsforvalterne har nå digitalisert og individtilpasset alle vergefullmaktene som skal digitaliseres. Det gjelder i overkant av 44 000 vergefullmakter.

ANDELEN GJENNOMFØRTE SAMTALER

Samtalen med personen som ønsker vergemål er viktig for å opplyse saken og bidrar til å sikre rettssikkerheten til personer statsforvalterne oppretter vergemål for. Grunnet store variasjoner over tid mellom statsforvalterne i andelen gjennomførte samtaler før vergemål ble opprettet, har SRF fulgt dette særskilt opp i styringsdialogen med statsforvalterne. I tildelingsbrevet for 2023 har SRF satt som resultatmål at fem statsforvaltere skulle øke andelen samtaler. ^[2]

Det har vært en positiv utvikling i andelen gjennomførte samtaler hos statsforvaltere gjennom 2023, spesielt etter lovendringen i april. ^[3] Lovendringen tydeliggjør forutsetningen om at vedtak om vergemål skal treffes på grunnlag av en samtale med personen saken gjelder. SRF mener at økningen i gjennomførte samtaler har styrket rettssikkerheten til personer som får opprettet vergemål.

Flere statsforvaltere opplyser at det er krevende å gjennomføre samtaler. SRFs hovedtiltak for å bidra til en god gjennomføring av samtaler har vært samtalemetodikken “Med den andre for øye”.^[4] SRF mener at det er behov for å arbeide videre med tiltak for å sikre økt kompetanse og ferdigheter i samtalemetodikk.

Tabell 3.4 Andel gjennomførte samtaler 2020-2023 i prosent				
	2023	2022	2021	2020
Statsforvalteren i Agder	76	73	65	58
Statsforvalteren i Innlandet	59	42	50	45
Statsforvalteren i Møre og Romsdal	65	53	52	61
Statsforvalteren i Nordland	53	39	48	37
Statsforvalteren i Oslo og Viken	51	38	42	35
Statsforvalteren i Rogaland	65	48	47	43
Statsforvalteren i Troms og Finnmark	76	66	59	56
Statsforvalteren i Trøndelag	63	35	40	33
Statsforvalteren i Vestland	60	50	59	47
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	53	58	53	49
Samlet resultat	59	46	48	42

SRF har også i klagesaksbehandlingen hatt fokus på statsforvalternes gjennomføring av samtaler og retten til selvbestemmelse. Flere vedtak ble i 2023 opphevet grunnet manglende gjennomføring av samtale med personen. SRF har i flere saker bedt statsforvalterne gjennomføre samtaler med personen også når vedtaket ikke ble opphevet.

NETTVERK

I løpet av 2023 har SRF arbeidet for å skape arenaer der statsforvalterne kan dele erfaringer og lære av hverandre. Flere statsforvaltere har ønsket dialog om praktiseringen av lovendringene som presiserer at vergemål skal være basert på frivillighet. Gjennom etablering av nettverk for tilsyn og opplæring hvor deltakere fra hver statsforvalter er med, har SRF lagt til rette for økt praktisk samhandling og erfaringsutveksling mellom statsforvalterne. Nettverkene har jobbet med temaer som omhandler vergehavers interesser og retten til selvbestemmelse. Dette var også et sentralt tema på fagledersamlingen i november 2023. I tillegg har SRF i styringsdialogen oppfordret statsforvalterne til å kontakte hverandre og dra nytte av hverandres erfaringer.

KLAGESAKER

SRF har gjennom klagesaksbehandlingen ikke funnet indikasjoner på at vergehavers rettsikkerhet ikke er ivaretatt. Det er få klagesaker som gjelder frivillige vergemål som ikke lenger ønskes. Dette kan indikere at slike blir opphevet som ønsket.

Restansen på klagesaker har økt noe siden årsskiftet. Dette kan delvis forklares med utskiftning av medarbeidere. Det ble iverksatt tiltak og antallet restanser gikk ned i løpet av høsten. Restansesituasjonen er tilfredsstillende, men SRF arbeider for å redusere saksbehandlingstiden.

Tabell 3.5 Resultater 2019-2023 Klagesaker vergemål

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne klagesaker	331	333	401	522	402
Behandlede klagesaker	284	319	489	441	429
Restanse	117	70	56	145	68
Saksbehandlingstid (mnd.)	4	2,5	3,5	2,8	2,7
Andel klagesaker som gis medhold %	19	19	24	24	18

TRYGG ØKONOMIFORVALTNING

Statsforvalteren skal i henhold til vergemålsloven og vergemålsforskriften føre tilsyn med vergene i sitt område og kontrollere vergeregnskapene. Hovedformålet med tilsyn og kontroll av vergeregnskapene er å sikre at vergene utfører vergeoppdraget i samsvar med lov og forskrift, sikre at vergene rapporterer i henhold til fastsatte krav og sikre en betryggende forvaltning av midlene til personer med verge.

Ekstern revisor, EY, gjennomgår statsforvalternes kontroll av vergeregnskapene og forvaltning av kapitalkontoene. Revisor gjennomfører sine handlinger for å konkludere i samsvar med standarden ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Revisor konkluderte i sin rapport med at vergeregnskapekontrollen ikke var godkjent i 2023.

Årsak til negativ konklusjon var at EY avdekket at én statsforvalter hadde godkjent vergeregnskap som inneholdt mangler. Vergeregnskapet var godkjent uten at statsforvalteren hadde dokumentert at de hadde gjennomført kontrollen. SRF og EY har informert statsforvalteren om funnene og statsforvalteren vil følge opp for å sikre at vergeregnskapskontrollen gjennomføres med tilstrekkelig kvalitet fremover. I tillegg ble én statsforvalter ikke ferdig med vergeregnskapskontrollen innen fristen, men fullførte den i løpet av året. For de øvrige åtte statsforvalterne ble det ikke avdekket feil eller mangler under revisors kontroll.

EY fant ingen avvik i kontrollen av statsforvalternes forvaltning av kapitalkontoene.

Stortinget har i anmodningsvedtak nr. 848 (2020-2021) bedt regjeringen «foreta en helhetlig gjennomgang av vergemålsordningen og legge frem forslag til lovendringer som styrker og forbedrer den». Som del av en slik gjennomgang har JD initiert et forsknings og utredningsarbeid (FoU) for evaluering av forvaltningsmodellen for vergemålsmidler.

SRF leverte forslag til oppdragsbeskrivelse, redegjørelse og vurdering av kapitalforvaltningsmodellen til JD i september 2023 ^[5], og har fått i oppdrag av JD å gjennomføre FoU-prosjektet. ^[6] Prosjektet skal vurdere innretningen på dagens modell for forvaltning av midler tilhørende personer med verge, særlig med hensyn til at alminnelig vergemål er et frivillig støttetiltak og prinsippet om selvbestemmelse, renteutviklingen og endringer i folks investeringsvaner. Vurderingen skal inneholde forslag til mulige endringer av dagens modell og /eller alternative forvaltningsmodeller (og deres fordeler og ulemper). Prosjektet skal gjennomføres i 2023 og 2024 og rapport som redegjør for arbeidet, funn og anbefalinger skal leveres JD innen 1. juli 2024.

SRF har i 2023 gjennomført en anskaffelse og inngått oppdragsavtale med KPMG som skal utarbeide en rapport hvor blant annet følgende temaer skal belyses:

- Alternative eller supplerende produkter som kan inngå i modeller for forvaltning av kapital tilhørende personer med verge.
- Fordeler og ulemper ved ulike produkter som kan inngå i modeller for forvaltning av kapital tilhørende personer med verge.

Ekstern leverandør skal også gi en anbefaling om hvilke produkter som bør inngå i modeller for forvaltning av kapital tilhørende personer med verge.

Styringsparameter 1: Andel verger som gjennomfører e-opplæring

Vergene trenger oppdatert og relevant kompetanse for å utføre vergeoppdraget på en god måte. Vergene skal gi vergehaver nødvendig støtte til å utøve sin rettslige handleevne og de skal utføre vergeoppdraget i tråd med personens vilje.

Statsforvalteren er ansvarlig for at vergene får den opplæringen de trenger for å utføre oppdraget på en forsvarlig måte og har etablert rutiner for å lære opp, veilede og følge opp verger før og under vergeoppdrag. Flere statsforvaltere gir positive tilbakemeldinger på e-læringskursene på SRFs e-læringsplattform. De ønsker også flere kurs. SRF mener at e-læringskurs er et godt opplæringstiltak og supplement til statsforvalternes arbeid med opplæring. I samarbeid med statsforvalterne vil SRF fortsette å oppdatere og utvikle e-læringskurs.

SRF erfarer at det særlig er faste verger som tar e-læringskurs. Statsforvalterne har mer løpende kontakt med faste verger og har generelt en bedre oversikt over deres kompetanse. Statsforvalterne rapporterer at de i all hovedsak har et kompetent og tilstrekkelig antall faste verger. Statsforvalterne opplyser at det er en utfordring å nå ut til alminnelige og nærstående verger med opplæring. Selv om det finnes mye informasjon tilgjengelig digitalt, opplever statsforvalterne at mange alminnelige og nærstående verger trenger mer oppfølging for å få oppdatert og relevant kunnskap. Det er et behov for å tilpasse opplæringsmetodene for å bedre imøtekomme de spesifikke behovene og preferansene til denne målgruppen.

I 2023 har nettverket for opplæring av verger hatt tre møter. Nettverket bidrar med å kartlegge og vurdere opplæringsbehov, samt hvordan informasjon om opplæring og kurs kan formidles og nå ut til flere verger. Målet er å gi alle verger lik og god informasjon.

Statsforvalteren har noe ulik praksis for opplæring av verger. Dette medfører en risiko for at vergene ikke får samme tilbud om opplæring. SRF vil arbeide videre med å koordinere og legge til rette for at statsforvalterne kan samarbeide om opplæringen.

I 2023 gjennomførte om lag 2250 verger til sammen i overkant av 4500 e-læringskurs. Det var om lag 1950 nye verger som gjennomførte introduksjonskurs. Totalt antall verger som gjennomfører e-læringskurs er stabilt fra 2022 til 2023, mens antallet som gjennomfører introduksjonskurs øker noe.

Styringsparameter 2: Utvikling i tilsynet med verger

Statsforvalterne skal føre tilsyn med vergene. SRF har over tid iverksatt flere tiltak som skal bidra til rettssikkerhet, rettslikhet og effektivitet når statsforvalterne fører tilsyn med vergene.

Statsforvalterne vurderer risikoen for feil og regelbrudd som størst blant alminnelige og nærstående verger. De erfarer at de faste vergene i all hovedsak utfører oppdraget i tråd med lov, forskrift og vedtak.

I løpet av 2023 har nettverket for tilsyn med verger hatt tre møter der blant annet risikovurderinger, registreringer i tilsynsaktiviteten og tilsyn med vergens ivaretagelse av vergehavers selvbestemmelse har vært i fokus. Nettverket har også diskutert hvordan tilsyn med vergens ivaretagelse av vergehavers selvbestemmelse kan utformes og gjennomføres.

Da det over tid har vært store variasjoner mellom statsforvalterne i andelen registrerte tilsynsaktiviteter, har nettverket delt erfaringer om temaet. Statsforvalteren som de siste årene har hatt flest registrerte tilsynsaktiviteter har presentert sin praksis og vist hvordan registreringene brukes som informasjonskilde når de følger med på og fører tilsyn med verger. Erfaringsdelingen har bidratt til at flere statsforvaltere nå ønsker å arbeide med å forbedre sine rutiner for registrering av tilsynsaktiviteter.

SRF ønsker å se nærmere på og følge opp følgende temaer i tilsynsnettverket:

- Hvordan statsforvalterne utfører og bruker risikovurderinger som grunnlag for tilsyn.
- Hvilke tiltak statsforvalterne iverksetter når de mener det er risiko for at vergene gjør feil samt hvordan det følges opp at tiltak har effekt.
- Styrke arbeidet med statsforvalternes tilsyn med andre forhold enn vergens økonomiforvaltning.

SRFS TILSYN MED STATSFORVALTEREN

I 2023 ferdigstilte SRF tilsynsrapporter til fem statsforvaltere. Tilsynet gjaldt registrering og oppfølging av bekymringsmeldinger. Undersøkelsene viste at statsforvalterne i hovedsak følger føringer som SRF har gitt i tilsynsveilederen. På grunn av betydelige forskjeller i antallet registrerte tilsynsaktiviteter, ble noen statsforvaltere anbefalt å etablere en praksis for å registrere og følge opp alle relevante henvendelser som kan gi grunn til å føre tilsyn med en verge. Et par statsforvaltere ble anbefalt å sikre en praksis for å gi vergen tilbakemelding etter tilsyn.

Virksomhetsmål 2 – En effektiv og velfungerende vergemålsordning

SRF erfarer at det er et behov for mer samarbeid mellom statsforvalterne for å fremme rettslikhet og effektivitet. Som tidligere omtalt har SRF opprettet nettverksgrupper for praktisk samhandling og erfaringsdeling om opplæring og tilsyn. Nettverkene skal bidra til at gode verktøy som den enkelte statsforvalter har utviklet både kan videreutvikles av statsforvalterne i fellesskap og også tas i bruk av flere. SRF forventer at nettverkene vil gi positive effekter som økt kunnskapsdeling og mer samhandling for å finne gode felles løsninger på fremtidige utfordringer i vergemålsforvaltningen. Flere statsforvaltere har gitt tilbakemelding om at nettverkene fungerer godt og at de ønsker å fortsette samarbeidet.

Fagledersamlingen i november 2023 fokuserte primært på erfaringsutveksling og samarbeid mellom statsforvalterne. Temaene omfattet effektiviseringsarbeid, kommunikasjon, bemanning, organisering og sårbarhet, og hvordan jobbe ensrettet med praksis. Deltakerne inkluderte både linjeledere og fagledere fra statsforvalteren. Tilbakemeldingene indikerer at samlingen var konstruktiv og SRF mener den bidro til gode diskusjoner om ulike utfordringer på vergemålsfeltet samt læring og erfaringsutveksling mellom statsforvalterne.

Antallet vergemål holder seg relativt stabilt, mens bruken av fremtidsfullmakter øker. I 2023 stadfestet statsforvalterne at om lag 3600 fremtidsfullmakter hadde trådt i kraft, en økning på 45 prosent sammenliknet med året før. Flere statsforvaltere melder at de bruker mer ressurser på henvendelser om fremtidsfullmakter og søknader om stadfesting sammenliknet med tidligere. Statsforvalterne rapporterer også at de behandler saker der personen har en fremtidsfullmakt som ikke fullt ut dekker behovet for representasjon og det derfor er behov for å opprette et begrenset vergemål som supplement.

Tabell 3.6 Stadfesting av ikrafttredelse av fremtidsfullmakter

2023	2022	2021	2020	2019	2018
3616	2489	1596	1016	434	377

Fremtidsfullmaktsordningen er en privatrettslig ordning. Flere private aktører - både kommersielle og ideelle - tilbyr veiledning om hvordan man skriver en fremtidsfullmakt. Likevel mottar statsforvalteren mange henvendelser fra publikum. Statsforvalternes veiledningsplikt gjelder særlig vergemålslovens formkrav, ytre rammer for innholdet til fremtidsfullmakten og reglene om ikrafttredelse og stadfesting. Nærmere veiledning om hvordan fremtidsfullmaktens innhold kan tilpasses den enkeltes behov og ønsker, bør søkes hos rettshjelper eller advokat. SRF vil arbeide med å tilby tilgjengelig og klar informasjon herunder en klargjøring av hva som er vergemålsmyndighetenes rolle, med særlig vekt på hva statsforvalterne kan bistå med.

Statsforvalterne skal sikre forsvarlig saksbehandling og riktige avgjørelser til rett tid. SRF har satt resultatmål for statsforvalterens saksbehandlingstid innenfor visse sakstyper. Måloppnåelsen på de prioriterte sakstypene er god på to av tre sakstyper, men er varierende på sakstypen opprett vergemål voksne hvor aggregert måloppnåelse er 67 prosent mot resultatmål på 80 prosent innen 90 dager. Det er til dels store forskjeller mellom statsforvalterne og de rapporterer at de har iverksatt tiltak for å forbedre resultatene. Statsforvalterne peker blant annet på høy turnover som forklaring på manglende måloppnåelse. Enkelte embeter peker på at lovendringen stiller større krav til saksbehandlingen ved opprettelse av vergemål og at det påvirker saksbehandlingstiden.

Tabell 3.7 Statsforvalterens måloppnåelse for prioriterte sakstyper 2019-2023 (resultatmål i 2023 i parentes)

	2023	2022	2021	2020	2019
Opprett vergemål for voksne - 80% av vedtakene skal være fattet innen 90 dager	64	74	76 [1]	78	71
Stadfestelse fremtidsfullmakt (80 % innen 30 dager)	89 [2]	84	70		
Klagesaksbehandling (80 % innen 60 dager)	78	76	74	63	55

1) Resultatmål endret i 2023 og kravet fra 2019 til 2022 var: Opprett vergemål (80 % innen 70 dager)
2) Kun SFOV hadde dette som resultatmål i 2023

RAPPORTERINGSKRAV 1: DIGITALE VERGEFULLMAKTER

Som et resultat av FUFINN-prosjektet har alle verger for voksne personer nå en digital og individtilpasset vergefullmakt.^[7] Statsforvaltere som ikke hadde fullført digitaliseringen av vergefullmaktene i 2022, sluttførte arbeidet i første del av 2023.

SRF produksjonssatte deling av digitale vergefullmakter til Folkeregisteret 1. november. Samme dato startet Skatteetaten deling av fullmaktene til konsumenter som har tilgang på taushetsbelagt informasjon fra Folkeregisteret. Flere større offentlige og private aktører har raskt utviklet løsninger for at saksbehandlere skal kunne lese de digitale vergefullmaktene. Dette er viktig for at saksbehandlere skal ha tilgang til oppdatert informasjon om fullmaktsforholdet. Ved opprettelse, endring eller tilbaketrekking av fullmakt, blir det nye rettsforholdet synlig for saksbehandleren i den behandlende virksomheten allerede påfølgende dag. Det sikrer at virksomhetene ikke baserer seg på fullmaktsforhold som ikke lenger er gjeldende eller avviser en fullmektig som har fullmakt. Dette er vesentlig for rettssikkerheten til den som har verge og fjerner også behovet for manuelle prosesser knyttet til fremleggelse, oppbevaring og lagring av vergefullmakter.

Det forventes at de første helautomatiserte prosessene basert på digitale vergefullmakter vil være på plass i løpet av første del av 2024. Dette innebærer at maskiner vil lese vergefullmaktene i stedet for mennesker, og legger til rette for at verger kan gis direkte tilgang til virksomhetenes selvbetjeningsløsninger. Dette bidrar til effektivisering og besparelser for både virksomhetene og verger ved at man fjerner behovet for manuelle prosesser der kommunikasjonen må skje via post eller ved personlig fremmøte.

Skatteetaten har tatt i bruk de digitale vergefullmaktene til automatisert tilgangsstyring på tjenesten Min skatt. Løsningen er klar og tatt i bruk i tide for skattemeldingsperioden 2024. Andre offentlige aktører og finansforetak jobber med løsninger for maskinell bruk av de digitale fullmaktene.

OPPDRAG 1: VIDEREUTVIKLE FREMTIDSFULLMAKTSORDNINGEN

I desember 2023 leverte SRF forslag til målsetting og rammer for videreutvikling av fremtidsfullmaktsordningen. Forslaget har særlig fokus på muligheter for mer brukervennlige løsninger for opprettelse og bruk av fremtidsfullmakter gjennom tilpasset veiledning, digitalisering og gjenbruk av løsninger fra prosjektet FUFINN.

Det er innhentet informasjon fra ulike interessenter som berøres av ordningen inkludert private aktører som bistår personer med å opprette fremtidsfullmakter, interesseorganisasjoner med medlemmer som oppretter fremtidsfullmakter, samt bank og forvaltningsorganer som er konsumenter av fremtidsfullmakter. Brukerhistoriene har supplert kunnskapsgrunnlaget vårt og bidratt til å identifisere utfordringer som bør løses for å gjøre ordningen mer brukervennlig og sikre at den oppfyller sitt formål i fremtiden.

SRFs utredning viser at ordningen oppleves som et godt alternativ til vergemål og at den fremmer retten til selvbestemmelse. Samtidig har vår informasjonsinnhenting vist at det oppstår utfordringer på ulike stadier i brukerreisen og at ordningen kan oppleves som lite brukervennlig.

SRF anbefaler at det gjøres nærmere undersøkelser av konsekvensene av å

- legge til rette for opprettelse av digitale fremtidsfullmakter
- opprette et offentlig register for registrering og oppbevaring av fremtidsfullmakter
- innføre obligatorisk registrering av fremtidsfullmakter
- fjerne dagens ordning med stadfesting av at fullmakten har trådt i kraft
- innføre digital legeerklæring som vilkår for ikrafttredelse
- legge til rette for en offentlig løsning for deling av fremtidsfullmakter som har trådt i kraft

Styringsparameter 3: Utvikling i kvaliteten i økonomiforvaltningen

I DIVE- prosjektet er formålet å digitalisere kontrollen av vergenes økonomiforvaltning ved digital innhentning og gjennomgang av skatte- og bankopplysningene. Forventede effekter av prosjektet er en mer ressurseffektiv og treffsikker kontroll som gir bedre sikkerhet for personer som har verge.

SRF gjennomførte testing av deler av løsningen for datainnhenting fra bankene høsten 2023. Tilbakemeldinger fra statsforvaltere som har gjennomført kontroller indikerer at strukturerte data som er søkbare og kan sorteres gir en mer ressurseffektiv kontroll. Imidlertid inneholdt dataene vi mottok flere feilkilder slik at den begrensede kontrollen ikke kunne fullføres. Vi har likevel høstet erfaringer som vil bli nyttige i det videre arbeidet. Vi har grunn til å tro at feilkildene gjaldt den ene banken vi har testet løsningene mot, og at dette i begrenset grad vil påvirke fremdriften i prosjektet.

Dialogen med bankene og Bits (bank- og finansnæringens infrastrukturselskap) har vært positiv. Endringer i vergemålsforskriften (digitalt vergeregnskap) ble fastsatt i januar 2024. Formålet var å effektivisere innhenting av opplysninger fra finansinstitusjoner mv. Neste fase i DIVE er godkjenning fra finansnæringen om hjemmelsgrunnlaget for innhenting av data. Det er forventet at det vil inngås avtale om datadeling med finansnæringen våren 2024.

SRF ved direktør ble invitert til å dele våre erfaringer med DIVE-prosjektet på den årlige DSOP- konferansen 2023 (Digital Samhandling Offentlig Privat). Bakgrunn for invitasjonen var at arrangør anså at prosjektet kunne være en inspirasjon for små og store virksomheter som arbeider med digitalisering av sine tjenester. DIVE-prosjektet ble i januar 2024 tatt opp som et program i DSOP- prosjektet. Vi vurderer at dette er positivt for å få tilstrekkelig prioritet fra finansnæringens side.

Prosjektet NØK (Ny økonomikomponent) har arbeidet med å etablere en ny løsning for kommunikasjon mellom statsforvalteren og bankene om midler som forvaltes av statsforvalteren etter reglene i vergemålsloven kapittel 7. Målet er at løsningen skal være sikrere, mer ressurseffektiv og mer fremtidsrettet enn dagens løsning. Prosjektet har fått støtte fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter, og det forventes økonomiske gevinster hos statsforvalterne, vergene og bankene i form av mindre ressursbruk knyttet til forvaltningen av midlene. Videre forventes ikke-økonomiske gevinster i form av kortere behandlingstid for saker om forvaltning av midler og en tryggere kapitalforvaltningsordning.

Prosjektet har etablert en løsning for kommunikasjon som er testet mot en pilotbank. Som ledd i prosjektet ser SRF på prosessene knyttet til etablering, disponering og avslutning av

kapitalkontoforhold. Prosessene forenkles og effektiviseres gjennom digitalisering og ensretting av arbeidsprosessene.

Tiltaket antas å få effekt fra produksjonssetting av betalingsformidlingsløsningen som er planlagt første kvartal 2024. Det er likevel sannsynlig at flere banker vil trenge mer tid for å koble seg på den nye løsningen.

SRFS ROLLE SOM EIER OG FORVALTER AV VERGEMÅLSAPPLIKASJONEN

SRF gjennomfører årlig en brukerundersøkelse av vergemålsapplikasjonen (Vera). Overordnet er brukerne middels fornøyd med applikasjonen, og den primære årsaken til misnøye er knyttet opp til treghet og nedetid. Oppetiden for Vera var i 2023 på 99,5 prosent, men saksbehandlingen ble forstyrret av relativt hyppige, men korte, nedetidssituasjoner.

Brukerne melder samtidig tilbake om at det har kommet nyttig og ny funksjonalitet i Vera i 2023 og at antallet feil som påvirker saksbehandlingen er redusert. SRF vil også følge opp ønske om bedre informasjon om Vera og vil i større grad ta i bruk statsforvalterens egne kommunikasjonskanaler.

SAKER FOR DOMSTOLENE, SIVILOMBUDET OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Dom fra Oslo tingrett^[8]

Oslo tingrett avsa dom i sak som gjaldt krav om bytte av verge. Saksøker var faren til personen med verge. Retten kom til at kravet om bytte av verge skulle avvises. Bakgrunnen var at saksøker ikke var materielt berettiget til et slikt krav og ikke hadde den nødvendige partstilknytningen som kreves.

Sak for Sivilombudet^[9]

SRF fikk kritikk for saksbehandlingstiden i en erstatningssak som gjaldt krav om tilbakebetaling av vergehonorar. Sivilombudet uttalte at saksbehandlingstiden og manglende utsendelse av foreløpig svar ikke var i tråd med forvaltningsloven og ba SRF behandle saken omgående. SRF ble samtidig bedt om å gjennomgå egne rutiner for å sikre at plikten til å sende foreløpig svar og eventuelle forsinkelsesmeldinger overholdes i fremtiden. SRF har behandlet saken ferdig og fulgt opp Sivilombudets uttalelse med å nedfelle skriftlige rutiner for behandling av erstatningssaker på vergemålsfeltet.

Saker for Diskrimineringsnemnda

Diskrimineringsnemnda behandler to klager som gjelder kapitalforvaltningen av vergemålsmidler. Spørsmålet er om kapitalforvaltningen innebærer diskriminering av personer med verge, blant annet når det gjelder innskuddsvilkår, rentevarsling og informasjonsplikt. Diskrimineringsnemndas avgjørelser var ventet i 2023, men behandlingen av sakene er utsatt til 2024.

3.2 Voldserstatning

Voldserstatning er en statlig erstatningsordning hvor staten etter nærmere vilkår yter erstatning til personer som har blitt utsatt for en straffbar handling. Voldsoffererstatningsloven ble 1. januar 2023 erstattet av ny voldserstatningslov. Den nye loven følger alminnelig erstatningsrett, slik at statens utbetaling til den voldsutsatte skal tilsvare det beløpet skadevolderen er ansvarlig for.

Erstatningsordningen er todelt. Dersom erstatningskravet er behandlet og tilkjent av domstolen kan kravet fremsettes for og kreves utbetalt av Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) uten ytterligere saksbehandling. Kravsakene er ikke enkeltvedtak og kan ikke påklages. KFV krever regress fra skadevolder i disse sakene. Hvis erstatning ikke er tilkjent ved dom, kan voldsutsatte eller deres etterlatte, på nærmere vilkår, søke erstatning.

Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) gir også rettigheter til den som blir anklaget for å ha begått en voldshandling (påstått skadevolder), som retten til respekt for privatliv (EMK artikkel 8) og retten til å antas uskyldig inntil skyld er bevist etter loven (EMK artikkel 6). I ny voldserstatningslov er derfor den som er anklaget for å ha begått en voldshandling part i saken, med partsrettigheter, og anledning til å opplyse saken og imøtegå anklagene.^[10] Dersom det blir utbetalt voldserstatning etter søknad kreves det ikke regress. Samlet innebærer dette en styrking av påstått skadevolders rettssikkerhet.

Det er KFV som behandler søknader om voldserstatning i første instans. SRF er klageorgan for klagesakene både etter ny og gammel lov.

Å sikre en vellykket overgang til ny voldserstatningslov har vært en høyt prioritert oppgave for SRF i 2023. Samarbeidet med og oppfølgingen av KFV har vært tett. SRF har også bistått JD med utarbeidelse av forskrift til voldserstatningsloven som trådte i kraft 1. januar 2024.

Det er SRFs vurdering at kvaliteten på arbeidet som utføres av voldserstatningsmyndigheten er god og at rettssikkerheten til brukerne har blitt styrket gjennom innføringen av ny lov.

Virksomhetsmål 3: Voldsutsatte som krever erstatning fra staten får rettssikkerheten ivaretatt

For å ivareta brukernes rettssikkerhet skal voldserstatningsmyndighetene ha en enhetlig, effektiv og forutsigbar søknad- og klagebehandling. Krav og søknader skal behandles med tilstrekkelig kvalitet og like saker skal behandles likt når disse behandles etter samme lov. Resultatet av klagebehandlingen gjenspeiler kvaliteten i vedtaket fra KfV og er en god kilde til informasjon om brukernes rettssikkerhet er tilfredsstillende ivaretatt.

Styringsparameter 4: Utvikling i klagesaksbehandlingen etter ny og gammel lov
KLAGESAKSBEHANDLING – NY VOLDSERSTATNINGSLOV

Behandling av klagesaker etter ny lov har hatt høy prioritet i 2023. Denne prioriteringen gjenspeiles i saksbehandlingstiden som for disse sakene er om lag en måned. Resultater fra klageomgangen viser at vedtakene fra KfV har god kvalitet. Medholdsprosenten i klageomgangen er på 4,1 prosent. SRF vurderer etter ett års erfaring med ny lov at ordningen har blitt mer effektiv og forutsigbar i tråd med lovgivers intensjon og lovens formål. Et relativt lavt antall klagesaker og en lav medholdsprosent i klageomgangen gir indikasjoner på dette.

SRF har høy oppmerksomhet knyttet til behovet for avklaringer i lovverket som kan fremstå uklare og som må tolkes i lys av forarbeider og lovgivers intensjon. I året som har gått har vi fattet flere vedtak knyttet til nytt regelverk og dette kan ha bidratt til en lavere klageprosent for året som helhet. En viktig avklaring er at det er slått fast at det ikke er klageadgang for krav hvor det foreligger dom.

SRF har i sin lovtolkning vurdert at voldserstatningsmyndighetene skal legge påtalemyndighetens vurdering til grunn når søknader om voldserstatning behandles. Dette innebærer at det straffebudet som dannet grunnlag for påtalemyndighetens etterforskning og senere henleggelse/avgjørelse skal legges til grunn. Denne avklaringen er viktig og gjør ordningen forutsigbar og vil på sikt innebære at søknader som mottas hos KfV i større grad omhandler forhold som faller innenfor voldserstatningslovens virkeområde.

Tabell 3.8 Resultater SRF 2. tertial 2023 og 2023		
	2023	2. tertial 2023
Innkomne klagesaker	133 [1]	45
Behandlede klagesaker	98	31
Restanse	35	14
Saksbehandlingstid SRF (mnd)	1,1	1
Andel klager som gis medhold (%)	4,1	-
Tilkjent erstatning i klageomgang (mill. kroner)	0,01	-
1) Det er i tillegg mottatt 1 omgjøringsbegjæring		

KLAGESAKSBEHANDLING – VOLDSOFFERERSTATNINGSLOVEN OG VOLDSOFFERERSTATNINGSFORSKRIFTEN

Lang saksbehandlingstid og høye restanser utgjør fortsatt en rettssikkerhetsutfordring på voldserstatningsfeltet, og saksbehandlingstiden for de eldre sakene er ikke tilfredsstillende. SRF arbeider kontinuerlig for å nedarbeide restansen og saksbehandlingstiden, og restanse går nå ned.

Årsaker til at restansen fortsatt er for høy, er blant annet prioriteringen av arbeidet med forskrift til voldserstatningsloven. Økningen i gjennomsnittlig saksbehandlingstid må ses i sammenheng med at Erstatningsnemnda for voldsofre ble nedlagt 1. januar 2023 og at SRF samtidig ble klageinstans for alle saker på voldserstatningsfeltet.

SRF mener at saksbehandlingstiden vil reduseres når restansen av klagesaker etter gammel lov gradvis nedarbeides.

For saker etter gammel lov indikerer medholdsprosenten i klageomgangen at vedtakene fra KfV i hovedsak er i tråd med praksis og av tilfredsstillende kvalitet. Økt erstatning i eldre klagesaker, blant annet basert på ny rettspraksis som gir høyere normert oppreisingserstatning på flere områder (som etter voldtekt og drap) og erstatning for lengre tapsperioder, gir økt medholdsprosent i disse sakene.

Tabell 3.9 Resultater SRF 2019-2023 - Voldsoffererstatningsloven

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne klagesaker	388 [1]	896 [2]	948 [3]	1023	809
Behandlede klagesaker	495 [4]	710 [5]	895 [6]	888	770
Restanse [7]	584	661	513	464	298
Saksbehandlingstid erstatningsnemnda [8]		11	11	10	7
Saksbehandlingstid SRF	13, 8	6	5	5	4
Andel behandlet av SRF (%)		67, 5	71, 9	76	76
Andel klager som gis medhold	19, 6	16, 6	13, 8	25	9
Tilkjent erstatning i klageomgang (mill kr)	21, 6	9, 3	10, 4	13, 5	7, 1

1) Det er i tillegg mottatt 48 saker om regress og 58 omgjøringsbegjæringer

2) Det er i tillegg mottatt 157 klagesaker om regress, saksomkostningskrav og omgjøringsbegjæringer.

3) Det er i tillegg mottatt 73 klagesaker om regress, samt 80 saksomkostningskrav og omgjøringsbegjæringer.

4) Det er i tillegg behandlet 42 saker om regress og 62 omgjøringer

5) Det er i tillegg behandlet 62 klagesaker om regress og 42 saksomkostningskrav og omgjøringsbegjæringer.

6) Det er i tillegg behandlet 68 klagesaker om regress, samt 75 saksomkostningskrav og omgjøringsbegjæringer.

7) Restansetallet for de ulike årene gir et øyeblikksbilde av hva restansen er ved årsskiftet. Det kan derfor være avvik fra logiskrestanse.

Det er særlig usikkerhet knyttet til restansetallene for 2022 og 2023 grunnet overgang til nyttsaksbehandlingssystem i 2022. SRF jobber med å få plass en bedre statistikk-løsning for blant annet telling av restanser.

8) Fra 1.januar 2023er SRFs klageorgan for klagesakene både etter ny og gammel lov

SAKER FOR DOMSTOLEN OG SIVILOMBUDET

Sivilombudet har i 2023 henvendt seg til SRF i syv saker. Klagene baserer seg i all hovedsak på anførte feil ved saksbehandlingen. Seks av sakene er avsluttet uten kritikk og en sak er ikke ferdigbehandlet.

Med ny lov forventer SRF på sikt en større grad av domstolsbehandlede krav og dermed færre søksmål. I 2023 ble SRF stevnet i fem saker. I tre dommer ble staten frifunnet. I en kjennelse ble anken avvist, mens i en annen kjennelse ble saken stanset i påvente av ytterligere tilleggserklæring fra en psykiater. En sak er fortsatt under behandling.

Etter ny lov er SRF rett saksøkt. Det er ikke kommet søksmål i 2023 i saker avgjort etter ny lov.

Tabell 3.10 Oversikt - stevninger 2019-2023

	2023	2022	2021	2020	2019
Antall stevninger	5	3	8	1	-
Antall klager til Sivilombudet	7	8			

Virksomhetsmål 4: En effektiv og brukervennlig voldserstatningsordning

For at voldserstatningsordningen skal være effektiv og brukervennlig er det avgjørende med tydelig informasjon og veiledning til brukerne. Dette har vært et sentralt tema gjennom 2023. Det er særlig viktig at alle relevante aktører gir felles og ensartet informasjon. SRF mener det er viktig å styrke samarbeidet med offentlige og private aktører ytterligere i kommende år for å sikre brukernes rettssikkerhet og for å bidra til en effektiv straffesaksjæde.

KFV og SRF har jobbet for å gjøre søknadsprosessen enkel og tilgjengelig. Det gjenstår fortsatt arbeid med å videreutvikle digitale løsninger for å oppnå målet om en tilnærmet automatisk utbetaling i saker med dom er oppfylt. Det skal arbeides videre med å vurdere muligheter for digitale løsninger som krever mindre grad av manuelt arbeid og legger til rette for automatisk utbetaling.

Styringsparameter 5 - Utvikling i saksbehandlingstid etter ny lov. Redusering av saksbehandlingstid og restanser etter gammel lov
VOLDSERSTATNINGSLOVEN

I tråd med føringer i tildelingsbrevet har KFV prioritert rask utbetaling av erstatning etter dom (kravsaker). Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for kravsaker er 19 dager og de fleste sakene behandles raskere enn dette.

Tabell 3.11 Resultater KfV 2023 - Voldserstatningsloven

	2023	2.tertial 2023
Innkomne krav	1534	1 003
Innkomne søknader	1856	1 136
Behandlede krav	1298	792
Behandlede søknader	983	390
Restanse krav	226	211
Restanse søknader	873	746
Saksbehandlingstid (dager) krav	19	16
Saksbehandlingstid (dager) søknader	79	65
Innvilgelse i % for søknader etter ny lov	20,4	21
Innbetalt regress (i tusen) for krav	11 9392	

For søknader etter ny lov hvor det ikke foreligger dom er gjennomsnittlig saksbehandlingstid 79 dager og restansen ved årsskiftet var 873 saker. KfV rapporterer at det har vært utfordrende å få på plass systemer for effektiv behandling av søknader etter den nye loven. KfV har opplevd at det har vært flere uavklarte spørsmål knyttet til ny lov. Dette har gjort saksbehandlingen tidkrevende og det har vært nødvendig med avklaringer gjennom klagesaksbehandlingen. KfV ser forbedringer i saksbehandlingen i siste kvartal av 2023. Arbeidet med ny lov har blitt enklere og raskere ettersom de behandler flere saker og får prinsipielle avklaringer i klageomgangen. SRF følger nøye med på hvordan restanse og saksbehandlingstid etter ny lov utvikler seg.

VOLDSOFFERERSTATNINGSLOVEN OG VOLDSOFFERERSTATNINGSFORSKRIFTEN

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid på saker etter gammel lov har økt fra 271 dager i 2022 til 303 dager i 2023. KfV forventer videre økning i gjennomsnittlig saksbehandlingstid da de nå behandler de eldste saker.

I løpet av 2023 har KfV behandlet 1716 saker etter gammel lov sammenliknet med 3983 saker i 2022. Reduksjonen i antall behandlede saker har sin årsak i at KfV har prioritert implementering av ny lov. KfV viser til at ressurser brukt til å utbetale krav og behandle søknader etter ny lov samtidig har begrenset muligheten til å redusere saksbehandlingstiden og restansen etter gammel lov. KfV rapporterer at de forsøker å balansere bruken av saksbehandlingskapasitet og utnytte kompetansen best mulig måte. Restansen er nedarbeidet med om lag 16 prosent i løpet av 2023.

Tabell 3.12 Resultater KfV 2019-2023 - Voldsoffererstatningsloven og voldsoffererstatningsforskriften

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne søknader	664 [1]	6 170	4 658	4 642	5 061
Behandlede søknader	1716	3 983	5 028	4 694	4597
Total restanse [3]	5721	6794	4607	4980	5032
Saksbehandlingstid KfV (dager) [4]	303	271	281	244	202
Erstatningsutbetalinger (mill. kr)	522 [5]	374	459	358	270
Innvilgelse i %	54,45	52,7	55	49,4	49,3

1) KfV har mottatt 369 saker som et resultat av fristutsettelse for å levere søknader etter voldsoffererstatningsloven. De øvrige sakene er tilleggssøknader knyttet til pågående saker.

2) Restanse av vedtaksklare saker: 2023: 4927, 2022: 4065, 2021: 3450, 2020: 3716. 2019: 3342

3) Ytre saksbehandling var: 407 dager i 2022, 448 dager i 2021, 420 dager i 2022, 375 dager i 2019 og 304 dager i 2018

4) Samlet utbetaling etter ny og gammel lov.

KFV har behandlet færre søknader (både etter ny og gammel lov) sammenliknet med tidligere år. Det er positivt at KFV i 4. kvartal 2023 merker forbedringer i saksbehandlingen i saker etter ny lov. I innspill til anslagsendringer til statsbudsjettet 2024 legger KFV til grunn at de i 2024 vil behandle flere saker enn 2023.

Situasjonen med høye restanser og lang saksbehandlingstid i henlagte saker forventes å vedvare over flere år. Den nye voldserstatningsloven vil medføre færre nye saker til behandling og dermed frigjøre ressurser hos KFV til å nedarbeide restansene. SRF har hatt forventninger til at KFV iverksetter tiltak blant annet for å sikre full saksbehandlerkapasitet, og at behandlingen av søknader etter gammel lov organiseres på en hensiktsmessig og effektiv måte. KFVs budsjetttramme gir rom for fleksibel planlegging og tilrettelegging for tiltak for å redusere saksbehandlingstiden og restansene. KFV har ikke klart å utnytte mulighetene i sitt budsjett til for eksempel å ansette flere saksbehandlere og har et større mindreforbruk også i 2023. SRF følger dette opp gjennom etatsstyringen.

REGRESS

Etter ny lov om voldserstatning fattes det ikke vedtak om regress. Saker utbetalt etter dom oversendes direkte til innkreving hos Statens innkrevingsentral uten nærmere saksbehandling i KFV. Det har derfor vært en naturlig og ventet nedgang i antall regressvedtak. Ny lov legger opp til en raskere innkrevingsprosess, noe som kan synes å ha gitt gode resultater i form av økte regressinntekter i 2023 sammenliknet med tidligere år.

Tabell 3.13 Oversikt - regress 2019-2023

År	Innkrevet regresskrav (mill.kr)	Utestående regressfordringer (mill.kr)	Antall vedtak
2023	123 [1]	1 989	974
2022	112	1 714	1 767
2021	111	1 643	2 323
2020	88	1 428	2 155
2019	102	1 296	3 277

1) Samlet innbetaling etter ny og gammel lov.

KAPITTEL 473 POST 70 ERSTATNINGSUTBETALINGER

I 2023 ble det utbetalt totalt om lag 522 mill. kroner i erstatning, mot 374 mill. kroner året før. KFV opplyser at økningen til dels skyldes at det er utbetalt flere store beløp i enkeltsaker. KFV opplyser også at det har vært en økning i antall saker som når maksimalerstatningen på 60 G. Innvilgelsesprosenten har gått noe opp, fra 52,7 til 54,7. KFV forklarer dette med naturlig variasjon i innvilgelsesprosent fra år til år.

SRF har tett oppfølging av KFVs innspill til anslagsendringer og har understreket viktigheten av gode analyser av tilgjengelig informasjon i arbeidet med prognoser. Denne oppfølgingen fortsetter i 2024.

Maksbeløp

I 2023 ble det utbetalt 60 G eller mer i 15 saker, mot fire saker i 2022.

OPPDRA 2 SIKRE EN VELLYKKET OVERGANG TIL NY VOLDSERSTATNINGSLOV

Overgang til ny lov er en prosess som pågår over tid. I 2022 arbeidet SRF med å tilrettelegge for ikraftsetting av ny voldserstatningslov. For å sikre en vellykket overgang fra tilrettelegging til praktisk gjennomføring og videreutvikling, er dette arbeidet videreført i 2023. I prosessen har flere aktører vært involvert, og det har blitt lagt vekt på samhandling med Domstoladministrasjonen, Politidirektoratet, Skatteetaten, Bistandsadvokatutvalget og Riksadvokaten.

Dette har så langt resultert i endrede maler i politiets saksbehandlingssystem (BL), endring i Domstoladministrasjonens ankeveiledning i sivile saker og informasjon i automatiserte underretningsbrev fra politiet, samt informasjonsskriv fra Riksadvokaten om ny voldserstatningsordning som ble sendt ut til alle statsadvokatembetene. Relevante aktører har på denne måten bidratt til god informasjon og veiledning ut til brukerne.

På SRFs årlige møte med bistandsadvokatutvalget var hovedtemaet iverksetting av ny lov, inkludert endringer i rettshjelpsloven og vergers rolle i sak om voldserstatning.

SRF har også avholdt kurs i erstatning (etter straffeforfølgning) for Advokatforeningens forsvarergruppe hvor vi ga informasjon om ny voldserstatningslov og betydningen av at erstatning skal utmåles i domstolen.

SRF har vektlagt tettere faglig samhandling med KFV og har hatt 5 fagmøter/dialogmøter hvor hovedtemaene har vært å sikre en god implementering og overgang til ny lov samt oppfølging og behandling av søknader etter eldre regelverk. Vi har hatt særlig fokus på at påstått skadevolder er part i søknad om voldserstatning og hvordan det kan legges til

rette for at begge parter ivaretas på best mulig måte. Det har i den forbindelse blitt arrangert felles fagdag med KfV hvor ett av hovedtemaene omhandlet innsynsretten og dens betydning i voldserstatningssaker.

Både SRF og KfV har utarbeidet brukertilpasset informasjon og veiledning på nettsidene. SRF er opptatt av hvordan informasjon formidles på KfVs nettsider, og ønsker at KfV skal videreutvikle og forbedre informasjonen ytterligere. SRF følger opp dette og har gitt KfV i oppdrag i 2024^[11] å oppdatere nettsiden slik at den blir mer brukervennlig, oppdatert og relevant. Som en del av arbeidet skal KfV vurdere en løsning hvor potensielle søkere kan sjekke om de har et erstatningskrav. Arbeidet skal gjennomføres i samarbeid med kommunikasjonsenheten i SRF.

Det forenklede digitale kravskjemaet som skal benyttes av voldsutsatte som er tilkjent erstatning ved dom, er videreutviklet og forbedret i tråd med de erfaringer som er gjort. Også KfVs elektroniske søknadskjema for saker hvor det ikke foreligger dom for erstatningskravet er oppdatert gjennom året.

Bedre informasjon og brukervennlige skjemaer kan bidra til å redusere KfVs tidsbruk på ufullstendige søknader og søknader som ikke faller innenfor loven, og frigjøre ressurser til saksbehandling. Dette til fordel for både KfV og søkerne.

Når det gjelder samtidig regressinnkreving i saker etter ny lov har KfV hatt tekniske utfordringer med oversendelse av krav til Statens innkrevingssentral. En løsning for dette kom på plass 1. oktober 2023 og regresskrav sendes nå fortløpende.

I ny forskrift om voldserstatning, som trer i kraft 1. januar 2024, er det blant annet gitt regler om rett til ettergivelse av forsinkelsesrenter på statens regresskrav mot skadevolderen i voldserstatningssaker mens skadevolder gjennomfører fengselsstraff eller forvaring. I supplerende tildelingsbrev nr.9 20. desember 2023 ble SRF bedt om å følge opp at KfV utvikler digitalt søknadsskjema som også skal kunne distribueres av både KfV og kriminalomsorgen i papirversjon. Digitalt søknadsskjema er nå tilgjengelig på KfVs nettsider.

Oppdrag -oppfølging av stortingets anmodningstiltak nr. 588 (2021-2022)^[12]

SRF har fått i oppdrag i supplerende tildelingsbrev nr.8 1 desember 2023 å utrede hvordan KfV på best mulig måte kan styrkes som en kompetanseplass i Vardø i tråd med Stortingets vedtak. Oppdraget skal gjennomføres innen 1. juli 2024. SRF har startet arbeidet med å legge rammer for utredning og vil arbeide videre i 2024.

3.3 Fri rettshjelp

Virksomhetsmål 5: En effektiv og brukervennlig rettshjelpsordning

Styringsparameter 6: Utvikling i saksbehandlingen

STATSFORVALTERENS SAKSBEHANDLING

SRF har etatsstyringsansvaret for statsforvalterne på rettshjelpsområdet, og skal bidra til å sikre mest mulig ensartet praksis og god kompetanse på feltet.

Det er SRFs vurdering at statsforvalterne behandler søknader om fri rettshjelp med god kvalitet, og at det er stor grad av rettslikhet. Dette underbygges av en gjennomgående lav og relativt stabil omgjøringsprosent i klageomgangen, jf. tabell 3.15.

I forbindelse med den uriktige praktiseringen av EØS-regelverket er det gitt et særskilt rettshjelptilbud gjennom JDs rundskriv G-05/05/2019. Statsforvalterne har i 2023 mottatt 19 søknader gjennom dette rettshjelptilbudet, mot 52 i 2022. SRF har ikke mottatt noen konkrete saker som skal behandles etter det særskilte rettshjelptiltaket.

Med unntak av ett embete rapporterer statsforvalterne om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på søknader på om lag 5-6 uker.

Tabell 3.14 Statsforvalterens saksbehandling Rettshjelp 2019-2023

	2023	2022	2021	2020	2019
Fritt rettsråd (FR)	14 127	13 572	13 767	15 993	15 714
Fri sakførsel (FS)	380	387	415	349	372
Totalt FR og FS	14 507	13 959	14 182	16 342	16 086
Behandlede saker helt eller delvis innvilget	11 953	11 060	10 766	13 694	13 404
Behandlede saker - avslag, Kap. 470 post 01	1 403	1 226	1 339	1 293	1 293

SRFS KLAGESAKSBEHANDLING

SRF har i 2023 behandlet om lag tilsvarende antall saker som vi har mottatt. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har over tid vært lav og utgjør en måned også i 2023.

SRF har mottatt flere klagesaker der tema er svikt fra det offentlige, spesielt innenfor barnevern og skole. I tillegg er mange av klagesakene knyttet til spørsmål om utvidet bevilling til fritt rettsråd. I de sakene som er uprioriterte etter ordningen er det ofte spørsmål om hvorvidt saken har tilstrekkelig likhetstrekk med de prioriterte sakstypene.

Det har vært en viss nedgang i klagesaker som omhandler vurdering av økonomisk dispensasjon fra inntektsgrensene. Dette antas å ha sammenheng med økningen av inntektsgrenser både i 2022 og 2023. Det har ellers ikke vært noen endring av betydning når det gjelder hvilke sakstyper som blir påklaget.

På SRFs fagsamling for samtlige statsforvaltere var sentrale tema rettshjelp etter EMK og rettshjelp i volds- og strafferelaterte saker.

Tabell 3.15 SRFs saksbehandling Rettshjelp 2019-2023

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne saker	321	316	313	348	351
Behandlede saker	325	306	333	355	317
Restanse	17	20	5	35	50
Saksbehandlingstid (mnd.)	1	1	1	1	1
Andel klager som gis medhold (%)	7,7	9,1	9,7	5,5	8,5

RAPPORTERINGSKRAV 2: UTVIKLING I BRUKEN AV ORDNINGEN

Inntektsgrensene etter ordningen ble hevet med virkning fra 1. januar 2022. Disse grensene ble ytterligere hevet med virkning fra 1. januar 2023, da også formuesgrensen ble hevet. Statsforvalterne rapporterer samlet sett om en økning i saksinngang og behandlede saker på henholdsvis 4 og 8 prosent sammenliknet med 2022. I samme periode har antall helt eller delvis innvilgede saker økt med 8 prosent, jf. tabell 3.14. Det har fra 2022 til 2023 også vært en økning på 13 prosent i statsforvalternes rettshjelpsforbruk over kapittel 470, post 01. Økningen i forbruk antas dels å ha sammenheng med hevingene av inntektsgrensen og dels med økte salærsetser.

Rapportene fra statsforvalterne indikerer en nedgang på omtrent 50 prosent i søknader om fri rettshjelp i saker om voldserstatning i løpet av 2023 sammenliknet med året før - fra 240 saker i 2022 til 112 saker i 2023. Denne utviklingen har en sammenheng med innføring av ny voldserstatningslov som trådte i kraft januar 2023. Søknader etter denne loven er ikke lenger omfattet av rettshjelploven. Utgifter til advokat skal dekkes etter den nye voldserstatningsloven. Det forventes en ytterligere nedgang i denne sakstypen fremover, i takt med at behandlingen av søknader etter tidligere voldsoffererstatningslov fases ut.

I samme periode har det også vært en nedgang i antallet søknader i saker som gjelder oppsigelse fra bolig. Denne reduksjonen har sammenheng med at disse sakene fra 1. juli 2022 ikke lenger er prioritert etter rettshjelploven, da Husleietvistutvalget nå behandler slike saker på landsbasis.

Videre har det i 2023 vært mer enn en fordobling av saker som gjelder søknader fra enslige mindreårige asylsøkere og i saker som gjelder klage på asyl. Denne økningen har en sammenheng med en betydelig økning i antall asylsøknader til Norge fra 2022 til 2023. For øvrig har det ikke vært vesentlige endringer med hensyn til hvilke sakstyper det er innvilget i, sammenliknet med rapportering fra embetene for 2022.

SRF har på oppdrag ^[13] av JD utredet behovet for nye digitale løsninger og nye saksbehandlingsløp som følge av foreslåtte endringer i regelverket for økonomiske vilkår og beregning av egenandel i saker om behovsprøvd fri rettshjelp. Utredningen er gjennomført i samarbeid med Domstoladministrasjonen og Statsforvalternes fellestjenester (STAF), og ble sendt til JD 5. mai 2023. Det foreslås å lage en felles søknadsportal og beregningsløsning for alle søknader om behovsprøvd fri rettshjelp, uavhengig av om søknaden skal behandles av statsforvalteren eller av domstolen. Den foreslåtte løsningen har også som mål å forenkle prosessen slik at det blir enklere for rettshjelpssøkere å søke om fri rettshjelp selv. I etterkant har vi gjort en vurdering av hva som vil kreves for at Trygderetten også skal kunne benytte løsningen.

Lovendringene ble vedtatt i desember 2023 og samarbeidet med Trygderetten, Domstoladministrasjonen og STAF fortsetter. Vi har påbegynt et arbeid med å definere rammene for et utviklingsprosjekt, og har i den forbindelse gjennomført grundige behovskartlegginger.

Frist for ferdigstillelse av arbeidet er 31. desember 2024. Innen den fristen skal nødvendig felles funksjonalitet og tilpasninger i de respektive fagsystemene være på plass slik at virksomhetene effektivt skal kunne behandle rettshjelpssøknader etter det nye regelverket. Selv om det er viss risiko knyttet til tidsplanen, undersøker vi ulike strategier for å redusere denne risikoen. Dette inkluderer vurdering av hvilken funksjonalitet som eventuelt kan utvikles senere uten å påvirke de sentrale målsettingene i prosjektet, samt utforskning av muligheter for å benytte eksterne ressurser for å redusere sårbarheten.

SRF har fulgt opp føringen i tildelingsbrevet om å gjøre informasjon om rettshjelpsordningen og ulike rettshjelpstiltak mer tilgjengelig. I 2023 fikk SRF nye og mer brukervennlige nettsider. Videre løftet vi rettshjelpsfeltet til å bli ett av fire hovedtema på våre nettsider, med en betydelig større synlighet.

Rettshjelp var tema på et av SRFs fire arrangementer under fjorårets Arendalsuke. Tittel på dette arrangementet var: *Fri rettshjelp: er førstelinjetjeneste svaret på dagens utfordringer?*

Panelet ble ledet av Anders Løvlie, professor ved institutt for offentligrett, Det juridiske fakultet i Oslo. I panelet var Frode Preber Ettesvoll, Tone Molvær Berset, Petrine Iversen, Merete Smith og Tonje Lilaas Larsen

TILSKUDD TIL SPESIELLE RETTSHJELPSTILTAK

Tilskuddsordningen forvaltes av SRF i henhold til *Forskrift om tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak*. Tilskuddsordningen skal legge til rette for kostnadseffektive rettshjelpstilbud rettet mot særlige utsatte grupper og mennesker i en spesielt vanskelig situasjon, som opplever at terskelen for å oppsøke ordinær juridisk bistand er høy.

Erfaringen til SRF gjennom flere år er at tilskuddsmottakerne i stor grad bidrar til å oppfylle målet med tilskuddsordningen, slik at måloppnåelsen er god. Tilskuddsmottakerne når ut til grupper og personer som ellers ikke ville ha oppsøkt juridisk bistand, enten på grunn av økonomiske forhold, lite kjennskap til norsk språk og samfunnsforhold, lav kunnskap om egne rettigheter eller andre årsaker. Flere rettshjelpstiltak driver aktivt oppsøkende virksomhet, for eksempel i rusmiljøer og i fengsler.

Stortinget bevilget 70,76 mill. kroner til formålet i 2023. SRF mottok 57 søknader, og 44 ulike tiltak ble tildelt midler fra tilskuddsordningen.

INTERNKONTROLL - TILTAKENE

For å sikre god informasjon og forutsigbarhet kunngjøres tilskuddet på Tilskudd.no og SRFs nettside. Tilskudd.no gir oversikt over statlige tilskudd til frivillige organisasjoner og bidrar til at potensielle tilskuddsmottakere informeres. Resultat av SRFs behandling, mottakere av tilskudd og tildelt beløp publiseres også.

Søknadene som mottas, behandles i henhold til kriteriene i forskrift om tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak og vedtak fattes på bakgrunn av disse kriterier.

Tiltakene rapporterer til SRF om sin måloppnåelse innen 1. april påfølgende år. SRF gjennomgår rapporteringene og følger opp tiltakene ved eventuelle mangler eller avvik, for å sikre at midlene brukes i tråd med formålet til ordningen.

3.4 Erstatning etter strafforfølging

Erstatningsordningen kan gi rett til erstatning og oppreisning etter siktelse for straffbare forhold der den siktede frifinnes eller straffesaken henlegges.

Det er et mål at sakene skal behandles effektivt og med høy faglig kvalitet. SRF har i 2023 opprettholdt en høy saksavvikling på samme nivå som i 2022.

Saksinngangen har vært høy også i 2023 og er omtrent på samme nivå som i 2022. Den vedvarende høye saksinngangen de to siste årene har ført til en økning i restansene og er også en medvirkende årsak til at SRFs gjennomsnittlige saksbehandlingstid har økt med 2,6 måneder siden 2022.

Tabell 3.16 Resultater 2019-2023 Erstatning etter strafforfølging

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkømne saker	1 289	1 301	1 125	975	947
Behandlede saker	1 001 [1]	985 [2]	917[3]	1 081[4]	879
Restanse [5]	1 006	622	377	164	289
Saksbehandlingstid (mnd.), SRF og Politiet [6]	10,5	8,4	7	8	9
Saksbehandlingstid, SRF	6,3	3,7	2	3	3
Saksbehandlingstid, Politiet	4	4,6	4	5	5
Andel tilkjent erstatning (%)	39	48	44	45	50
Utbetalinger (mill. kr)	38,1	32,5	18,3	33,97	40,8
Avvik fra politiets innstilling (%)	-	-	32	38	37

1) I tillegg til de ordinære fattede vedtakene ble det fattet ytterligere 15 vedtak etter omgjøringsbegjæring, tilleggskrav eller tilbakebetalingskrav i 2023.

2) I tillegg til de ordinære fattede vedtakene ble det fattet ytterligere 22 vedtak etter omgjøringsbegjæring, tilleggskrav eller tilbakebetalingskrav i 2022.

3) I tillegg til de ordinære fattede vedtakene ble det fattet ytterligere 15 vedtak etter omgjøringsbegjæring, tilleggskrav eller tilbakebetalingskrav i 2021.

4) I tillegg til de ordinære fattede vedtakene ble det fattet ytterligere 27 vedtak etter omgjøringsbegjæring, tilleggskrav eller tilbakebetalingskrav i 2020.

5) Restansetallet for de ulike årene gir et øyeblikksbilde av hva restansen er ved årsskiftet. Det kan derfor være avvik fra logiskrestanse. Det er særlig usikkerhet knyttet til restansetallene for 2022 og 2023 grunnet overgang til nyttsaksbehandlingssystem i 2022. SRF jobber med å få plass en bedre statistikkløsning for blant annet telling av restanser.

6) Avrunding av saksbehandlingstiden i saksbehandlingssystemet gjør at den totale saksbehandlingstiden kan bli høyere enn SRF og politiets saksbehandlingstid til sammen.

Økningen i saksinngangen de siste to årene kan tilskrives flere faktorer. Lovendringen som trådte i kraft 1. juli 2022 medførte at det ikke lenger er obligatorisk for påtalemyndigheten å uttale seg om erstatningskravet ved oversendelse til SRF. En annen faktor er nivået på antall henleggelses og oppklaringsprosenten i politiet.^[14] I tillegg har erstatningsordningen også blitt mer kjent de siste årene, blant annet som følge av økt mediedekning. Denne kombinasjonen kan samlet ha bidratt til økt saksinngang.

Politiets saksbehandlingstid har gått noe ned i 2023. Dette resulterer i at sakene kommer tidligere til SRF og medvirker til økningen i restanser hos SRF. Effektene av kortere saksbehandlingstid hos politiet vil komme kravstillerne til gode når SRF etter hvert får nedarbeidet restansene.

Erstatningskravene SRF behandlet i 2023 knyttet seg til strafforfølgning for ulike typer straffbare forhold. De mest vanlige siktelsene var vold- og seksuallovbrudd, som sto for henholdsvis om lag 27 og 20 prosent av sakene. Saker om økonomisk kriminalitet er en sakstype som er komplisert og hvor erstatningskravene er tidkrevende å behandle. Sistnevnte sakstype utgjorde om lag 2 prosent av sakene som var til behandling.

GJENÅPNINGSSAKER

Krav om erstatning etter gjenåpning av domfellelser etter uriktig praktisering av EØS-regelverket har hatt høy prioritet også i 2023. SRF har behandlet 11 saker med tilknytning til sakskomplekset og det ble tilkjent erstatning i alle sakene.

Oslo tingrett behandlet i 2023 et søksmål som blant annet omfatter utmåling av oppreisning for uriktig domfellelse i to saker hvor SRF har fattet vedtak. Kravstillerne ble tilkjent ytterligere oppreisning av tingretten. Dommen er ikke rettskraftig da staten har anket dommen. Spørsmålet om oppreisningsnivået skal behandles av lagmannsretten i løpet av 2024.

Behandling av erstatningskrav etter frifinnelse i gjenåpningssaker er tids- og ressurskrevende, og kan resultere i store utbetalinger. SRF har i 2023 behandlet totalt 16 nye krav om erstatning etter gjenåpning. I tillegg vil SRF i 2024 behandle krav knyttet til frifinnelsen i Baneheia-saken, hvor det er foretatt en forskuddsutbetaling på 10 mill. kroner i 2023.

ULOVLIGE RANSAKINGER

Det er behandlet 21 saker hvor det er anført ulovlig ransaking, med henvisning til Riksadvokatens brev av 9. april 2021, og rapport av 14. februar 2022 om tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker. I to av sakene ble det utbetalt oppreisning. Flertallet av de behandlede sakene er avslått fordi kravet var foreldet. SRF har mottatt ytterligere tre krav som vil bli behandlet i 2024.

ULOVLIGE NAKENVISITASJONER

SRF har mottatt et begrenset antall saker der kravstillerne anfører at de ble utsatt for ulovlige nakenvisitasjoner under opphold i varetekt. Bakgrunnen for kravene er en dom fra 2020 (HR-2020-2136) der Høyesterett konkluderte med at rutinemessige nakenvisitasjoner uten en individuell vurdering er brudd på EMK artikkel 3.

Spørsmålet om EMK artikkel 3 og 13, samt adgangen til å kreve fastsettelsesdom sammen med en dom om reparasjonserstatning for menneskerettighetskrenkelser, er til behandling i Høyesterett januar 2024. Utfallet av denne saken vil kunne ha betydning for vurdering og utmåling av oppreisning av disse sakene. De aktuelle sakene vi har mottatt er stilt i bero til avgjørelsen foreligger. Saker som er foreldet blir avgjort fortløpende.

BØTESONING

Påtalemyndigheten har etter en konkret vurdering kompetanse til å beslutte at personer som ikke betaler ilagte bøter, kan overføres til soning av subsidiær fengselsstraff, jf. straffeprosessloven § 456 annet ledd. I 2022 avdekket Riksadvokaten at slike beslutninger i stor utstrekning på nasjonalt nivå var oversendt fra politidistrikter til Kriminalomsorgen uten at påtalemyndigheten hadde truffet slik beslutning. SRF har i 2023 mottatt ett erstatningskrav der det er anført slike feil. Det forventes å komme inn flere krav som følge av denne feilen i 2024.

ERSTATNINGSUTBETALINGER

Som det fremgår av tabell 3.16, varierer utbetalinger av erstatning betydelig fra år til år. Antall saker som behandles anses å være av underordnet betydning for det totale utbetalingsnivået da utbetalingene primært avhenger av hvilke saker som behandles.

I 2023 ble det gjennomført to større erstatningsutbetalinger som hadde stor innvirkning på den totale summen utbetalt etter ordningen. Den ene saken gjaldt siktelser for økonomisk kriminalitet og i tråd med dom fra Oslo tingrett ble det utbetalt om lag kr 17, 3 mill. kroner. Den andre større utbetalingen var en forskuddsutbetaling i Baneheia-saken på

10 mill. kroner i 2023. Samlet utgjorde disse to utbetalingene over 2/3 av den totale summen som ble utbetalt i fjor.

SRF har i 2023 mottatt flere høye erstatningskrav som vil bli behandlet i 2024. SRF vil særlig trekke frem Baneheia-saken hvor det er fremsatt et krav på 90 mill. kroner. Tre saker er berammet i domstolen i 2024 hvor kravene er mellom 5 – 100 mill. kroner. De høyeste erstatningskravene SRF mottar, har vanligvis sin bakgrunn i etterforskning av økonomisk kriminalitet, herunder korrupsjon og bedrageri. Erfaringsmessig er det en del saker hvor betydelige erstatningskrav blir fremsatt, men hvor kravene ikke fører frem.

STEVNINGER OG SAKER FOR SIVILOMBUDET

SRF har mottatt 10 stevninger i 2023. Staten er frifunnet i 3 saker (ikke rettskraftige), har delvis tapt eller delvis blitt frifunnet i 2 saker (begge er rettskraftig) og har tapt 1 sak (ikke rettskraftig). Øvrige rettssaker avventer beramming eller er berammet for hovedforhandling i 2024.

I de andre dommene som kom i fjor - som knytter seg til stevninger som er mottatt tidligere enn 2023 - er staten frifunnet i 5 saker (hvorav 4 saker er rettskraftige) og har tapt i 1 sak (rettskraftig). 4 saker er fortsatt pågående.

SRF har ikke mottatt kritikk fra Sivilombudet på dette fagfeltet i løpet av de fem siste årene.

Tabell 3.17 Antall stevninger 2019-2023 Erstatning etter strafforfølgning

	2023	2022	2021	2020	2019
Antall stevninger	10	11	17	16	11

3.5 Stortingets rettfærdsvederlagsordning

Rettfærdsvederlagsordningen er Stortingets egen vederlagsordning. SRF er sekretariat for Stortingets utvalg for rettfærdsvederlag. Dette innebærer at SRF mottar søknader og vurderer om disse omfattes av ordningen. Deretter innhentes uttalelser fra aktuelle direktorater (faginstanser), før en totalvurdering av saken oversendes utvalget for endelig avgjørelse.

Inngangen av nye søknader økte med 37 prosent i perioden 2021/2022 sammenliknet med 2020. Antallet innkomne saker har i 2023 økt med ytterligere 14,5 prosent sammenliknet med perioden 2021/2022. Økningen antas å ha sammenheng med tiltak iverksatt av SRF for å øke kjennskapen til ordningen i denne perioden. Høsten 2022 ble det sendt ut informasjonsmateriell til landets 40 største fengsler og til alle landets helseforetak med underliggende behandlingssteder, særlig innenfor rus og psykiatri. Tiltaket har sannsynligvis bidratt til økt kunnskap om ordningen i de omtalte gruppene. Dette gjelder spesielt innsatte i fengsler, noe som gjenspeiles i en merkbar økning i henvendelser og søknader fra denne gruppen. I tillegg antas jevnlig medieoppmerksomhet om ordningen og en digitalisert søknadsprosess å ha bidratt til en økning i antall saker.

Selv om saksbehandlingstiden fortsatt er lang, har den gått noe ned i 2023 sammenliknet med foregående år. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for saker behandlet av utvalget er 22,8 måneder, mot gjennomsnittlig 23,7 måneder i 2022. Restansebeholdningen befinner seg hovedsakelig til utredning hos faginstansene.

At den totale behandlingstiden har gått noe ned til tross for økningen i inngangen av nye søknader, skyldes blant annet en tverretattlig tiltaksplan iverksatt av SRF i perioden 2022 – 2023 i samarbeid med faginstanser og ledelsen av utvalget for rettfærdsvederlag. Målet har vært å fremme mer effektiv saksflyt og å motvirke den negative utviklingen i saksbehandlingstid og restanser.

I Utdanningsdirektoratet er gjennomsnittlig saksbehandlingstid redusert til 11 måneder i 2023, sammenliknet med 14,5 måneder i 2022. I samme periode har de registrert en økning på om lag 20 prosent i nye søknader. Ifølge direktoratet har den tverretattlige tiltaksplanen bidratt til å sette fokus på saksbehandlingstid. De har arbeidet kontinuerlig for å effektivisere saksbehandlingen for å redusere saksbehandlingstiden ytterligere.

For Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har gjennomsnittlig saksbehandlingstid økt fra 16,7 måneder i 2022 til 18,8 måneder i 2023. Samtidig har de opplevd en økning på rundt 25 prosent i antall nye søknader. Bufdir har gjennom hele 2023 arbeidet med tiltaksplanen i samarbeid med SRF og de andre faginstansene for å finne gode løsninger for å effektivisere saksbehandlingen. Ifølge Bufdir har økningen i

saksbehandlingstid sammenheng med at de nyere sakene har mer omfattende dokumentasjon på grunn av at søkerne gjennomgående er yngre enn før, og at de ofte også har flere påstander som skal behandles. Bufdir påpeker også at de i 2023 har blitt noe nedbemannet, og hatt noe langtidsfravær som har påvirket behandlingstiden.

I Helsedirektoratet var gjennomsnittlig saksbehandlingstid om lag 28 måneder i 2023, mot 23 måneder i 2022. Direktoratet forklarer økningen med at de første halvår 2023 har mistet en del ressurser, samtidig som de har håndtert flere komplekse saker som har vært spesielt ressurskrevende å behandle. Siste halvår har de imidlertid fått en ressurstilførsel slik at de totalt sett har hatt en økning i antall utredede saker sammenliknet med i 2022. Direktoratet fremhever i den forbindelse også det tverretatlige samarbeid med SRF og de andre fagdirektoratene, som har resultert i innføring av rutiner og maler har effektivisert saksbehandlingen.

Utvalget har behandlet 9 prosent flere saker i 2023 sammenholdt med 2022. Tiltak nevnt over vil bidra til at denne positive utviklingen fortsetter.

Tabell 3.18 Resultater Rettferdsvederlag 2019-2023

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne saker	584	510	507	370	433
Behandlede saker	446	405	370	375	413
Restanse[1]	944	830	689	595	582
Saksbehandlingstid (mnd) [2]	22 , 8	18	17	18	16
Utbetalinger (mill. kr)	29 , 5	29 , 1	25 , 6	25 , 2	21 , 7

1) Restansetallet for de ulike årene gir et øyeblikksbilde av hva restansen er ved årsskiftet. Det kan derfor være noe avvik fra logisk restanse. Det er særlig usikkerhet knyttet til restansetallene for 2022 og 2023 grunnet overgang til nyttsaksbehandlingssystem i 2022. SRF jobber med å få plass en bedre statistikk-løsning for blant annet telling av restanser.

2) Tall for saksbehandlingstid i perioden 2019-2022 inkluderer også avviste saker behandlet av SRF. I 2023 er det kun utvalgets saksbehandlingstid som fremgår. SRF sin saksbehandlingstid utgjorde 2,6 mnd.

3.6 Sivile rettsanmodninger

SRF overtok 1. januar 2023 som sentralmyndighet for Haagkonvensjonene 1965 og 1970 om forkynning og bevisopptak. SRF startet arbeidet med å etablere sentralmyndigheten på slutten av 2022, og var operative fra 1. januar 2023. Det er etablert rutiner for mottak og behandling av sakene. Det har vært god dialog med JD om overføring av oppgaven.

Håndbøkene for behandling av saker etter både 1965 og 1970-konvensjonen er under revidering. SRF har gjennomgått utkastene til nye håndbøker, og har gitt tilbakemelding til Haagkonferansen (HCCH ^[15]) at vi ikke har noen spesifikke tilbakemeldinger på utkastene.

I løpet av 2023 har SRF mottatt omtrent 1093 saker. Av disse var 980 etter 1965-konvensjonen, mens 113 gjaldt 1970-konvensjonen. Det ble behandlet 1058 saker og restansen var på 38 saker. Anmodningene behandles fortløpende og stort sett innenfor de fastsatte tidsrammene.

SRF behandler sakene elektronisk. Vi opplever at dette har fungert problemfritt for tingrettene. For tiden behandles de fleste anmodningene av en studentmedarbeider på Hamar, og dette fungerer godt.

Vi mottar relativt få henvendelser om sivile rettsanmodninger. Av og til mottar vi henvendelser fra tingretter eller lignende som skal sende anmodninger til andre stater, og som trenger veiledning.

3.7 Sekretariatsfunksjoner

Den rettsmedisinske kommisjon

SRF ivaretar sekretariatsfunksjonen for Den rettsmedisinske kommisjon (DRK), og bistår DRK i deres funksjon som kvalitetskontrollør av rettsmedisinske sakkyndige erklæringer samt veileder overfor sakkyndige og myndigheter innen rettsmedisinske problemstillinger. SRF utøver også sekretariatsfunksjonen for Innstillingsrådet for Den rettsmedisinske kommisjon.

Antallet sakkyndige erklæringer som sendes DRK har vært jevnt økende over mange år og har ligget på noe over 10 000 erklæringer årlig siden 2019. DRK har ikke hatt vesentlige bemerkninger i over 95 prosent av erklæringene.

Det har over flere år vært arbeidet med alternative arbeidsformer og innsendelser til DRK. I 2023 ble det i samarbeid med Riksadvokaten besluttet å avise saker i klinisk rettsmedisin uten mandat, da de ikke oppfyller kriteriene for en rettsmedisinsk erklæring som skal kontrolleres.

I siste halvdel av 2023 har det vært dialog med overgrepsmottakene og Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin om hva erklæringen må inneholde for å omfattes av innsendelsesplikten. I tillegg ble det i oktober sendt ut informasjon til sakkyndige om at saker uten referanseprøve (genetikk) ikke er omfattet av innsendelsesplikten, og skal derfor ikke oversendes til DRK. Disse tiltakene har ikke påvirket saksinngangen i 2023, men det forventes at saksinngangen vil reduseres på de aktuelle områdene i 2024 som følge av endringen. Antall avviste saker i klinisk rettsmedisin i 2023 har imidlertid økt sammenliknet med tidligere år.

Videre har DRK startet arbeidet med forslag til forskriftsendring for å ytterligere effektivisere saksbehandlingen, samt redusere antall erklæringer inn til kommisjonen.

Tabell 3.20 Saksbehandling 2019-2023 DRK

	2023	2022	2021	2020	2019
Innkommne saker	10 633	10 584	10 460	10 579	10 430
Behandlede saker	10 925	9 913	10 904	10 475	10 335
Restanse	1 376	1 753 [1]	1 082	1 526	1 434

1) Restanser er korrigert fra tall oppgitt årsrapport 2022 hvor restansen ble oppgitt å være 1579. Det er generelt særlig usikkerhet knyttet til restansetallene for 2022 og 2023 grunnet overgang til nyttsaksbehandlingssystem i 2022. SRF jobber med å få plass en bedre statistikkløsning for blant annet telling av restanser.

For øvrig vises det til kommisjonens egen årsmelding.

Barnesakkyndig kommisjon

SRF ivaretar sekretariatsfunksjonen for Barnesakkyndig kommisjon (BSK), og yter løpende administrativ og juridisk bistand til kommisjonen. BSK har et resultatkrav på saksbehandlingstid på 12 dager. I 2023 ble fristen overholdt i om lag 96 prosent av sakene.

Med virkning fra 15. august 2022 skal BSK også gjennomgå og vurdere sakkyndigrapporter i foreldretvistsaker. I 2023 var om lag 54 prosent av sakene foreldretvistsaker.

BSK har utøvd sin veiledningsrolle også i 2023. BSKs leder har holdt foredrag og innlegg blant annet for Høyesterett, det årlige barnerettskurset 2023, aktørkonferansen i regi av Oslo tingrett og for FOSAP (Foreningen for sakkyndige psykologer). Temaer har blant annet vært BSKs arbeid, kjennetegn ved sakkyndigrollen og utfordringer i foreldretvistsakene.

Tabell 3.21 - Saksbehandling 2019-2023 Barnevern - og barnelovsaker

Barnevernssaker	2023	2022	2021	2020	2019
Innkomne saker, barnevern	572	597	624	660	632
Behandlede saker, barnevern	559	580	620	668	634
Innkomne saker, barnelov	669	83			
Behandlede saker, barnelov	694	76			

Tabell 3.22 Andel saker innen frist 2019-2023 BSK

Barnevern- og barnelovsaker	2023	2022	2021	2020	2019
Andel saker innen frist	96 , 2	91	97	95 , 5	96 , 7

For øvrig vises det til kommisjonens egen årsmelding.

Barnevernets tvisteløsningsnemnd

SRF har sekretariatsfunksjonen for Barnevernets tvisteløsningsnemnd. Barnevernets tvisteløsningsnemnd er et uavhengig organ som skal gi rådgivende uttalelser ved uenighet mellom stat og kommune om hvem som skal dekke utgifter til tiltak som er gjort etter blant annet barnevernloven. Uenigheten må dreie seg om statens betalingsansvar etter barnevernloven og kommunens betalingsansvar etter andre lover.

Sekretariatet yter praktisk bistand ved saksforberedelser, sørger for utsendelse av sakspapirer, utarbeider utkast til beslutninger for nemnda, samt legger til rette ved møter. Sekretariatet sender videre nemndas uttalelse til partene og legger ut uttalelsene på SRFs nettside.

I 2023 innkam det ingen saker til nemnda. Det ble avholdt tre møter og tre saker innkammet i 2022 ble behandlet. Nemnda hadde ved årsskiftet ingen ubehandlede saker.

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll

SRF ivaretar sekretariatsfunksjonen for Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget), men sekretariatet svarer faglig til utvalget ved utvalgsleder. Av arbeidsoppgaver sekretariatet utfører for utvalget kan blant annet nevnes saksforberedelse og saksgjennomgang av kvartalsrapporter, underrettelses - og klagesaker, utredninger av rettslige spørsmål, forberedelse av utvalgsmøter og stedlige kontroller med tilhørende tilsynsrapport. Videre bistår sekretariatet i utadrettet arbeid gjennom møter med eksterne aktører, samt utarbeider utkast til brev og holder foredrag.

KK-utvalget oppnevnes for fire år om gangen, og nåværende utvalg er oppnevnt fram til 2025.

I løpet av 2023 har KK-utvalget gjennomført 11 utvalgsmøter og fire tilsyn. En del av utvalget og sekretariatet deltok også på den europeiske politikonferansen i Berlin.

SRF har i 2024 fått midler til å ansette en teknolog i KK-utvalgets sekretariat. Selv om KK-utvalget siden 2018 har hatt to teknologer på verv, et fast medlem og et varamedlem, har det manglet teknisk kompetanse i sekretariatet. SRF ser frem til å styrke sekretariatet med denne tilleggsressursen.

For mer informasjon vises det til KK-utvalgets egen årsrapport.

Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet

Fra 1. januar 2023 har SRF etablert et sekretariat for Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet (Tilsynsrådet). Sekretariatsfunksjonen er godt etablert. Tilsynsrådet har valgt å organisere seg i to grupper: internatgruppen og returgruppen.

Internatgruppen har fortsatt sitt arbeid fra tidligere år, og sekretariatet har bistått med juridisk bistand, forberedende saksbehandling og administrativ oppfølging. Blant annet er det gjennomført to tilsyn ved Trandum utlendingsinternat, ett ved Haraldvangen utlendingsinternat samt møter med eksterne aktører.

Oppgaven med å føre tilsyn med tvangsreturer har vært under planlegging i 2023. Det har vært flere problemstillinger som har måttet avklares før tvangsreturmonitoreringen kan igangsettes. Noen formaliteter gjenstår fortsatt og tilsyn med tvangsreturer vil starte opp i 2024.

For å utføre tilsyn med tvangsreturer er returgruppen og SRF avhengig av å ha et tett samarbeid med Politiets utlendingsenhet (PU) når det gjelder bestilling av reise, sikkerhetsvurderinger, plan og organisering av uttransport. Det har vært gjennomført flere

møter mellom PU og SRF gjennom året for å avklare ansvar og utarbeide et samarbeidsavtale. SRF har erfart at PU har tatt oppgaven med å tilrettelegge for tvangsreturmonitorering på en god måte.

Forskriftens § 4 stiller krav om at «[de] av medlemmene av tilsynsrådet som skal føre tilsyn med tvangsreturer skal ha gjennomført opplæring i samsvar med godkjente europeiske standarder». I løpet av 2. tertial har lederen av gruppen vært på opplæring i regi av Frontex. De øvrige medlemmer og sekretariatet har gjennomgått opplæring i regi av PU.

SRF gjennomførte høsten 2023 et møte med Det danske sivilombudet og det svenske Migrationsverket, begge med en tilnærmet lik tilsynsmodell som den Norge nylig har valgt å opprette. Dialog og erfaringsutveksling med disse etatene har vært svært verdifull.

De fleste møtene i returgruppen har blitt gjennomført på Hamar. En ansatt i sekretariatet har fast kontorsted på Hamar. Sekretariatet er styrket med ytterligere én ansatt i 2023 som også vil ha sitt kontorsted på Hamar.

For mer informasjon vises det til Tilsynsrådets årsrapporter.

Konkursrådet

SRF ivaretar sekretariatsfunksjonen for Konkursrådet. I 2023 gjennomførte rådet både ordinære møter og møter med ulike aktører innenfor konkursrettens område. Flere av de ordinære møtene blir nå avholdt digitalt, delvis for å redusere reisevirksomheten for rådets medlemmer og dels av effektivitetshensyn og tidsbruk. Rådet arrangerte grunnkurs i bobehandling i Bergen for aktørene som jobber med konkurs.

Konkursrådet har jobbet med problemstillinger tilknyttet bobehandlingen for å effektivisere, forbedre og harmonisere praksisen i hele landet. Rådet har blant annet hatt møter med Brønnøysundregistrene, Skattedirektoratet og Nav lønnsgaranti om problemstillinger av betydning for bobehandlingen.

Rådet ga i mai et hørings svar på høringen om endringer i konkursloven mv. Høringen gjaldt permanente regler om rekonstruksjon som skal erstatte den midlertidige rekonstruksjonsloven. Rekonstruksjon har til formål å hindre at levedyktige virksomheter slåes konkurs. Rekonstruksjonsloven har fungert vesentlig bedre enn reglene om gjeldsforhandling i konkursloven, men det er behov for justeringer for å få rekonstruksjonsprosessen til å fungere optimalt. I arbeidet med hørings svaret arrangerte rådet et seminar i samarbeid med BI hvor en advokat fra Nederland holdt foredrag om de nederlandske reglene om rekonstruksjon. Konkursrådet har bidratt inn i JDs lovarbeid i etterkant av høringen og vil bidra i det videre arbeidet i 2024.

I 2023 har rådet ferdigstilt to anbefalinger om henholdsvis «konkurs i landbruket» og «skattemessig behandling av solvente tvangsavviklingsbo». Begge anbefalingene ble laget i samarbeid med relevante fagmiljøer uten tilknytning til rådet. Arbeidet med en ny anbefaling om insolvens har fortsatt i 2023. Anbefalingen har blitt noe forsinket, men vil ferdigstilles og publiseres på nettsidene til Konkursrådet i løpet av 2024.

Billighets- og kompensasjonsordning for psykisk belastningskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner - Intops

Ordningen kan gi veteraner rett til økonomisk kompensasjon eller erstatning dersom vilkårene er oppfylt.

SRF er sekretariat for Klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner. Statens pensjonskasse (SPK) behandler Intops-sakene i første instans. SPKs vedtak kan påklages til Klagenemnda. Klagenemnda er også klageorgan for psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55.

SRF har i 2023 fortsatt arbeidet med å nedarbeide restanser og saksbehandlingstid. Det er gjennomført tiltak for å effektivisere saksflyt og tilrettelegge for økt saksavvikling. Digitalisering av saksbehandlingen har effektivisert arbeidet for nemndsmedlemmene og sekretariatet. Arbeidet med digitalisering er videreutviklet, og fra 1. januar 2024 skal nemndsmedlemmene begynne å bruke en ny møteportal i sak- og arkivsystemet. Ny møteportal sikrer bedre tilgjengelighet, og effektiviserer ferdigstillelse av vedtak.

Da SRF overtok sekretariatsfunksjonen var saksbehandlingstid 25 måneder. I 2022 var den redusert til 18 måneder. Ved utgangen av 2023 er saksbehandlingstid redusert til 16 måneder og 4 dager.

Det er behandlet 33 saker i 2023, 32 saker i 2022, og 20 saker i 2021. Det er i tillegg mottatt og behandlet 4 stevninger og 2 anker i 2023, mot 3 stevninger i 2022.

Ved årsskiftet var det 37 saker i restanse, mot 45 saker i restanse i 2022.

I perioden er det avholdt jevnlige kontaktmøter med Forsvarsdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet, SPK og SRF.

Vedtak fra og med 2022 publiseres på Lovdata. Det pågår arbeid for å tilrettelegge for publisering av tidligere vedtak på Lovdata.

3.8 Øvrige fagfelt

Garantiordning for bobehandling ved mistanke om økonomisk kriminalitet

SRF forvalter JDs særskilte garantiordning for bobehandling. Ordningen retter seg mot konkursboer hvor det foreligger mistanke om økonomisk kriminalitet og hvor det ikke er midler til fortsatt bobehandling.

Per 31. desember 2023 var det registrert innvilget garantitilsagn i 138 saker med totalt 12,7 mill. kroner. Til sammenlikning var det i 2022 registrert innvilget garantitilsagn i 150 saker med totalt 13,2 mill. kroner. Antallet garantisaker har dermed gått noe ned. Nedgangen antas å ha årsak i tilfeldige variasjoner.

Maksbeløpet er på 33 mill. kroner. Ved årsskiftet var det de totale garantiforpliktelsene om lag 27,6 mill. kroner. SRF vil i januar 2024 etterspørre rapporter i konkursbo som potensielt kan være avsluttet slik at ubrukte midler kan bli frigjort.

Attestering av eksigible gjeldsbrev

SRF forvalter oppgaven med attestering av eksigible gjeldsbrev for inndrivelse i Sverige, Danmark eller Finland.

I 2023 har SRF mottatt 8 og behandlet 6 saker med anmodning om attestering. I fire saker ble det gitt attest for inndrivelse i Sverige. Det ble returnert to saker uten attest.

Testamenter og tomtefeste

SRF har mottatt og behandlet to saker om stadfestelse av testament i 2023.

SRF har mottatt og behandlet én klage over vedtak om punktfeste i tomtefesteforhold i 2023.

Partnerdrapskommisjonen

SRF har i 2023 fortsatt forberedelsene til etablering av partnerdrapskommisjonen. Forberedelsene skjer i tett dialog med JD, blant annet har SRF gitt innspill til organisasjonsmodell for kommisjonen. SRF har vært i dialog med aktører som har kunnskap om vold i nære relasjoner, partnervold og partnerdrap, og har holdt innlegg om kommisjonen i ulike sammenhenger. Vi har satt fokus på temaet gjennom et arrangement under årets Arendalsuka, og ansatte i SRF har gjennomført et utdanningsprogram i

undersøkellesmetodikk. Vi har videre tilpasset våre lokaler for blant annet å møte partnerdrapskommisjonens behov.

Partnerdrap og partnerdrapskommisjonen var blant temaene på SRFs arrangement på Arendalsuka 2023. Til venstre på bildet er Siv Hallgren, ordstyrer og direktør i SRF, sammen med paneldeltakere Adele Matheson Mestad, direktør i Norges institusjon for menneskerettigheter og Solveig Karin Bø Vatnar, forsker ved Oslo universitetssykehus.

Nytt varslingsombud for politiet

SRF fikk i supplerende tildelingsbrev nr. 6, 24. oktober 2023 i oppdrag å forberede etableringen av sekretariatsfunksjonen for et nytt varslingsombud for politiet på Hamar. SRF skal etablere et sekretariat bestående av personer med ulike kompetanser, som kan bistå i behandling av saker.

Varslingsombudet skal sikre at en definert sakstype av interne varslingssaker i politiet løftes og prioriteres. JD arbeider med å fastsette mandat og å oppnevne ombudet.

SRF har forberedt etableringen ved å ha gjennomført en rekrutteringsprosess hvor det er ansatt to medarbeidere med særlig relevant bakgrunn til lokasjon Hamar. I tillegg er det arbeidet med å forberede saksbehandlingsrutiner og administrativ støtte, blant annet i dialog med Politidirektoratet.

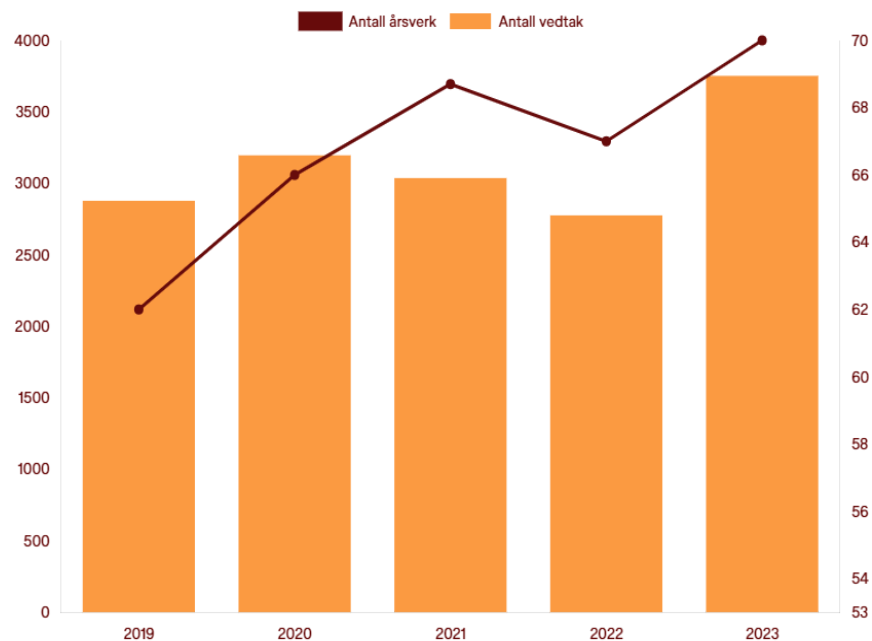
3.9 Redegjørelse for ressursbruk

SRF har i 2023 brukt tilgjengelige ressurser i henhold til prioritering og føringer fra JD. SRF har fortsatt å prioritere styringen og utviklingen av fagområdene vergemål, voldserstatning og fri rettshjelp.

Arbeidet med ny voldserstatningslov som trådte i kraft 1. januar har hatt høy prioritet. I tillegg har SRF også bistått departementet med utarbeidelse av forskrift til voldserstatningsloven som trådte i kraft 1. januar 2024. Det er brukt tid og ressurser knyttet til å forberede saksbehandlingsregler, behovsanalyser og rekruttering til nye oppgaver og etablering av nye sekretariatsfunksjoner. Dette har medført at det er brukt noe mindre ressurser på saksbehandling og restansenedarbeiding i 2023.

På vergemålsområdet har SRF også i 2023 prioritert bruk av interne ressurser til digitaliserings- og utviklingsprosjekter som FUFINN, DIVE og NØK.

Tabell 3.23 Årsverk og antall vedtak

SRFs samlede driftsutgifter på kapittel 473, post 01 og kapittel 469, post 01 utgjorde 101, 7 mill. kroner. Av rapporterte utgifter på kapittel 469, post 01 og 473, post 01 ble om lag 61 prosent anvendt til lønn og sosiale utgifter.

Drift og utvikling av saksbehandlingsløsningen Vera utgjør en betydelig del av SRFs utgifter over kapittel 469 post 01. Utgifter til lisenser, drift og utvikling herunder prosjektene FUFINN, DIVE og NØK utgjør i underkant av 14 mill. kroner i 2023. Lønnskostnader til SRF medarbeidere som jobber med forvaltning av Vera er ikke medregnet i dette beløpet. I tillegg er det benyttet 3,98 mill. kroner av tildelte medfinansieringsmidler til finansiering av NØK- prosjektet. Disse utgiftene er ført på kapittel 540 post 25.

SRF har gjennom året tilrettelagt for nye oppgaver. SRF har blant annet fått i oppdrag etablere sekretariatsfunksjonen for Tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet og forberede etablering av et nytt varslingsombud for politiet på Hamar. Det har medført et behov for både å utvide leiearealet på vårt kontor på Hamar og å tilpasse og pusse opp lokalene både på Hamar og i Oslo. I Oslo er det inngått en endringsavtale med huseier om tilpasning og oppussing av lokaler. Det er blant annet foretatt tilpasninger knyttet til arbeidet i Partnerdrapskommisjon. Avtalen er en engangs tilleggs/-investeringsleie. Disse tiltakene har medført høyere husleieutgifter i perioden.

SRF har brukt interne ressurser for å løse et betydelig antall oppdrag gitt av JD gjennom 2023. Oppdragene er beskrevet under de respektive fagområdene i årsrapport.

FOTNOTER FOR KAPITTEL 3

1 <https://data.nav.no/fortelling/omverdensanalyse/kapitler/Demografi.html#sec-demografi-stub2>

2 Det gjaldt statsforvalterne i Oslo og Viken, Innlandet, Rogaland, Trøndelag og Nordland.

3 Vergemålsloven §§ 20 andre ledd og 59 første ledd bokstav e.

4 Med den andre FOR ØYE er en formålsstyrt, prosessinndelt samtalemotodikk for å forstå den andres vilje og gjennom dette støtte personen i å ta gode beslutninger for eget liv.

5 Jf. oppdrag i supplerende tildelingsbrev nr. 4 av 30.06.23

6 Jf. oppdrag i supplerende tildelingsbrev nr. 5 av 19.10.23

7 Et lite antall vergeoppdrag for voksne har ikke fått digitale vergefullmakter. Dette gjelder blant annet verger som utøver vergehavers rettslige handleevne med grunnlag i dom om begrensning i rettslig handleevne.

8 23-030788TVI-TOSL/02

9 2023/4120

10 Jf. voldserstatningsloven § 7

11 Tildelingsbrev 2024 av 22.12.23

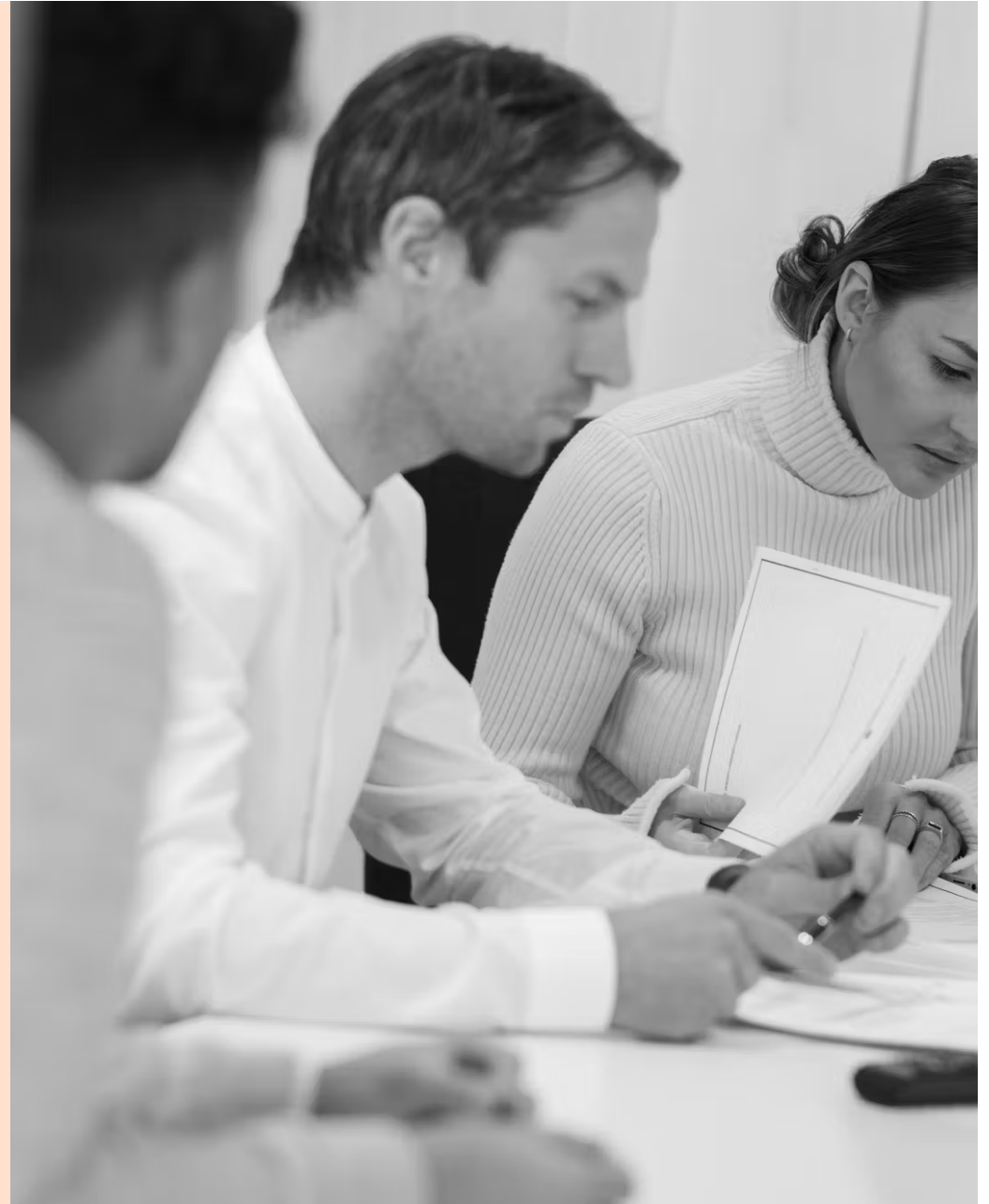
12 Stortinget ber regjeringen sørge for at Kontoret for voldsoffererstatning i Vardø blir tilført andre oppgaver slik at bemanningen ved kontoret ikke reduseres. Stortinget ber også regjeringen vurdere tiltak for å styrke Kontoret for voldsoffererstatning.

13 Supplerende tildelingsbrev nr. 2 av 14.02.2023

14 Politiets årsrapport 2022 – Straffesaksbehandlingen 2022 – (fra side 97 i PDF-filen) på side 4, 6 og 27 i rapporten. Oppklaringsprosenten for den samlede saksporteføljen til politiet er på 44 prosent i 2022.

15 Haag-konferansen for internasjonal privatrett

KAPITTEL 4: STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Internkontroll

SRF benytter mål- og resultatstyring som sitt overordnede styringsprinsipp. Risikovurderinger er en integrert del av styringen av SRF og virksomheten jobber systematisk med å bygge opp et hensiktsmessig system for helhetlig styring og kontroll. God internkontroll er sentralt for å sikre at SRF når målene, har en effektiv drift, pålitelig økonomiforvaltning og overholder lover og regler.

Samlet sett anses internkontrollen i SRF å være tilstrekkelig for å nå virksomhetens mål, og for å sikre en effektiv drift i henhold til fastsatte lover og regler. Virksomhetens styring har vært tilfredsstillende og SRF har i hovedsak oppnådd alle vesentlige mål i 2023.

Det er ikke avdekket vesentlige svakheter i SRFs internkontroll i 2023.

Arkivverket gjennomførte i 2022 tilsyn med hovedfokus på arkivorganisering og elektronisk arkivdanning, blant annet arkivplan, journalføring og fagsystemer. Riksarkivet konkluderer med at SRF er opptatt av notoritet og er bevisst sin rolle som forvalter av rettssikkerhet- og rettighetsdokumentasjon. SRF har i 2023 arbeidet med å følge opp pålegg om blant annet oppdatere arkivplan og bevarings- og kassasjonsregler. Avvikene er lukket og Arkivverket har avsluttet sitt tilsyn.

Anskaffelser

SRF har ikke anskaffet nye tekniske løsninger i 2023. SRF er oppmerksom på den gjeldende sikkerhetspolitiske situasjonen med hensyn til anskaffelser av tekniske løsninger og vil ivareta dette hensynet i fremtidige anskaffelser.

SRF stiller ved anskaffelser krav knyttet til lønns- og arbeidsvilkår hos leverandør. Vi har i 2023 inngått avtale med ny leverandør av renholdstjenester der et kvalifikasjonskrav var at leverandør skal tilby de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskriften (FOR –2022-12-09-2169). Det samme gjelder underleverandører. Det er kontraktfestet at leverandøren på forespørsel skal kunne dokumentere at kravene til lønns- og arbeidsvilkår blir overholdt i egen virksomhet og hos eventuelle underleverandører.

Organisasjonsutvikling

SRF jobber kontinuerlig for å effektivisere oppgaveløsningen for å få best mulig ressursutnyttelse av tildelte midler med det formål å tilpasse virksomheten til nåværende og nye oppgaver og har i 2023 gjennomført et større organisasjonsutviklingsprosjekt.

Prosjektets hovedmål var å tilpasse virksomheten til nåværende og nye oppgaver og å utvikle direktoratsrollen. Mandatet var å utarbeide et forslag til ny organisering av SRF.

Følgende premisser var lagt til grunn:

- Organiseringen skal bidra en omstillingsdyktig organisasjon som er fleksibel og kan imøtekomme nye behov og påta seg nye oppgaver
- Organiseringen skal minimalisere sårbarhet (faglig og kapasitetsmessig) og sikre og videreutvikle robuste fagmiljøer
- Organiseringen skal styrke brukerorientering, effektivitet og kvalitet i tjenestene
- Organiseringen skal fremme effektive arbeidsprosesser og sikre medarbeidere faglige utfordringer og mulighet for kompetanse- og karriereutvikling
- Organiseringen skal bidra til effektiv utnyttelse av kompetanse på tvers av avdelinger og mulighet for økt mobilitet
- Avdelings-, stabs- og seksjonsporteføljer skal vurderes ut fra kompleksitet, spredning og varighet i oppgaver, slik at lederspenet i avdelinger og seksjoner ikke blir for stort
- Organiseringen må styrke koblinger mellom funksjoner knyttet til for eksempel IT-utvikling og drift, kunnskap og analyse, kompetanseutvikling og veiledningsressurser, administrasjon og juss

Oppdrag 3: Oppfølging av tillitsreformen

Oppfølging av tillitsreformen og forbedret styring har vært sentrale premisser for organisasjonsutviklingsprosjektet. Et nytt organisasjonskart ble forhandlet frem den 26.oktober 2023 med virkning fra 1. januar 2024. Det nye kartet reflekterer bredden av SRFs fagområder og legger til rette for at oppgaver flyttes fra avdelings- til seksjonsnivå med klare mandater. Flere nye seksjoner er blitt opprettet, noe som fører til et redusert kontrollspenn. En seksjonssjef med klare mandater og et håndterbart kontrollspenn vil ha gode forutsetninger for å utøve en mer tillitsbasert ledelse. Tillitsbasert ledelse handler om å skape de nødvendige forutsetningene for at medarbeidere kan og vil ta ut sitt beste.

SRF har i 2023 revidert sin tilpasningsavtale. I den nye avtalen er medarbeider/ tillitsvalgtes medbestemmelsesrett forsterket. Også personal- og lønnspolitikken er revidert og lederes ansvar for å utøve tillitsbasert ledelse er inntatt.

Medarbeiderskap er et sentralt tema i vår personalpolitikk. SRF vektlegger at medarbeidere og ledere må ta felles ansvar for å skape en effektiv arbeidsplass og et godt arbeidsmiljø i tråd med våre verdier STERK (Service, Tillit, Effektivitet, Respekt, Kvalitet).

Fellesføringer og øvrige krav fra regjering

LÆRLINGER SKAL STÅ I ET RIMELIG FORHOLD TIL VIRKSOMHETENS STØRRELSE

SRF er godkjent lærebedrift tilknyttet OK-stat og har til enhver tid minst en lærling hos oss. I 2023 fikk vi to nye lærlinger innen IKT-servicefag, og vi vurderer løpende om det kan være aktuelt å tilby lærlingplass også innenfor andre lærefag.

I tillegg til lærlingplass tilbyr vi også deltidsjobb og sommerjobb for studenter innen IT-fag, samfunnsvitenskap og juss. Studentene bidrar både faglig og sosialt, og får på sin side verdifull erfaring fra praktisk arbeid. Vi har også vært i kontakt med Universitetet i Oslo for å tilby arbeidspraksisplass for jusstudenter på masternivå og vi vurderer løpende også andre typer praksisordninger.

REDUSERE KONSULENTBRUK I STATEN

SRF er en mellomstor virksomhet som vil være avhengig av å kjøpe tjenester på flere felt der vi ikke har og det ikke er hensiktsmessig at vi har spesialkompetanse. Vårt behov for spesialkompetanse vil som oftest være tidsavgrenset med unntak av avtaler knyttet til drift og vedlikehold av IT-systemer. Behovet for kjøp av konsulenttjenester vil variere fra år til år. Det er SRFs vurdering at de konsulenttjenester som er kjøpt i 2023 i hovedsak er gjennomført som følge av behov for spesialkompetanse.

Grunnet turnover blant IT-medarbeidere og utfordringer knyttet til rekruttering av nytt IT-personell, har SRF måtte benytte seg av eksterne tjenester inntil en mer permanent løsning er på plass. Ekstern prosjektstøtte til prosjektene FUFINN og DIVE ble avsluttet i 1. kvartal 2023.

I forbindelse med oppussing og tilpasning av lokaler til nye oppgaver har SRF kjøpt tjenester fra et interiørarkitektfirma.

SRF inngikk i 2021 en avtale med leverandør om utarbeiding av nye nettsider, samt ny grafisk profil. Det påløp utgifter til dette formålet også i 2023.

VIRKSOMHETENE SKAL VURDERE MULIGHETENE FOR DESENTRALISERT ARBEID OG LEGGE TIL RETTE FOR DETTE DER DET ER FORMÅLSTJENLIG

Alle våre stillinger lysenes ut med arbeidssted Oslo eller Hamar for å sikre at vi får de beste kandidatene til våre stillinger og for å styrke fagmiljøet på Hamar.

Som et konkret tiltak for å øke andelen desentralisert arbeid i SRF, har vi inngått avtale med en medarbeider som skal arbeide delvis fra Stryn. Den ansatte vil være tilknyttet et

lokalt kontorfellesskap, og vil dermed bidra til å styrke det lokale fagmiljøet. Vi vil også etter hvert få ansatte i Vardø i forbindelse med oppretting av nytt sekretariat for tilsynsrådet for kriminalomsorgen.

Riksrevisjon og Sivilombudet

SRF har ikke mottatt noen merknader fra Riksrevisjonen i 2023. Saker for Sivilombudet omtales under de respektive fagområdene.

KAPITTEL 5: VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

EFFEKTIVISERING OG DIGITALISERING

SRF har hatt en stor vekst i oppgaver og antall medarbeidere og er nå en kompetansevirksomhet med en stor og mangeartet portefølje. I 2023 mottok SRF 9 supplerende tildelingsbrev, hvorav 7 omtaler nye oppgaver og oppdrag som er gjennomført eller skal gjennomføres i 2024 og 2025. Dette stiller høye krav til virksomhetens evne til omstilling og evne til å være fleksibel slik at nye behov og oppgaver kan etableres og ivaretas på en god måte.

I endrings- og omstillingsprosessen i SRF arbeides det i tre hovedspor:

- Organisasjonsutvikling
- Lederutvikling
- Medarbeiderutvikling

Ny organisering er besluttet og det skal arbeides videre med å utvikle organisasjonen. Det er også behov for å utarbeide en oppdatert strategi for hvordan virksomheten skal utøve fagmyndighetsrollen. Erfaringer fra arbeidet med blant annet å utvikle brukervennlige løsninger for rettshjelpssøkere viser behovet for at SRF styrker sin samordningsrolle overfor andre aktører som har en myndighet på området.

Vi må prioritere de tiltakene som gir mest nytte for våre brukere og vurdere om det finnes mer effektive måter å utføre arbeidet på. For å sikre en helhetlig tilnærming til ivaretagelse av sekretariatsfunksjoner og et økende antall eksterne brukere som skal tilbys digitale verktøy, må SRF i tiden fremover ha høy oppmerksomhet knyttet til utvikling av digitale tjenester som er brukervennlige og ivaretar krav til sikkerhet.

KI-teknologien er blitt tilgjengelig og det jobbes i EU med å lovregulere teknologien. Våre tjenester kan være godt egnet for bruk av kunstig intelligens. Det forutsetter økt kunnskap i virksomheten om KI og riktige beslutninger om bruk av teknologien slik at den kan bidra til å utvikle og forbedre tjenestene for våre brukere. Teknologien vil kunne effektivisere og endre måten vi jobber med enkeltsaker, utredningsoppgaver og analysearbeid, og legge til rette for en bedre ressursutnyttelse av våre ansatte. SRF følger derfor med på utviklingen, og vil inkludere ny teknologi i vårt arbeid.

FREMTIDSFULLMAKTORDNINGEN

Den demografiske utviklingen, stabiliteten i antall vergemål og økningen i bruken av fremtidsfullmakter viser at flere vil ha behov for støtte til å utøve sin rettslige handleevne. For å møte dette behovet, er det en forutsetning at det arbeides videre for å sikre en effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning. Det blir særlig viktig å legge til rette for

videre samarbeid mellom SRF og statsforvalterne for å finne gode felles løsninger på fremtidige utfordringer i vergemålsforvaltningen.

Det har også betydning at alternativene til vergemål styrkes. For at fremtidsfullmaktsordningen skal være et brukervennlig alternativ til vergemål, bør det arbeides videre med mulighetene for digital opprettelse, registrering og bruk. Dette har også betydning for digital inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne. Det er i den forbindelse behov for økt grad av samarbeid for å løse tverrsektorielle problemstillinger. Mangel på gode digitale fullmaktsløsninger er blant annet en utfordring for arbeidet med digitalisering av offentlig sektor^[1].

I hvilken grad det offentlige skal ha oppgaver og ansvar innenfor fremtidsfullmaktsordningen bør vurderes nærmere. Det er en privatrettslig ordning, men fungerer ikke fullt og helt slik i praksis. Publikum opplever at statsforvalterne har et større ansvar for fremtidsfullmaktsordningen enn det de i realiteten har. Konsumenter som banker og Kartverket krever i økende grad at statsforvalteren har stadfestet at fremtidsfullmakten har trådt i kraft før den kan brukes. Dette får betydning for hvor godt fremtidsfullmaktsordningen fungerer og for ressursbruken i vergemålsforvaltningen fremover. Flere statsforvaltere melder om at de bruker mye ressurser på fremtidsfullmaktsordningen, og at det kan stilles spørsmål ved om ordningen avlaster vergemålsmyndighetene, i like stor grad som intensjonen opprinnelig var.

Muligheten til å kunne opprette fremtidsfullmakten digitalt er viktig for å videreutvikle og realisere potensielle gevinster som ligger i fremtidsfullmaktordningen. Opprettelse av en sentral digital registrerings- og oppbevaringsløsning vil kunne imøtekomme flere behov. Det vil blant annet være viktig for:

- Trygg oppbevaring av fullmakten, herunder sikkerhet mot at fullmakten går tapt.
- Fjerne behovet for å opprette fullmakten i flere originale versjoner slik mange gjør i dag.
- Gi statsforvalteren informasjon om det foreligger andre ordninger som kan ivareta personens behov for støtte.

Det vises også til punkt 3.1 hvor vi redegjør for våre anbefalinger med hensyn til hva som bør undersøkes nærmere for å videreutvikle fremtidsfullmaktsordningen.

Det arbeides med å utvikle sammenhengende tjenester uavhengig av hvilke offentlige virksomheter som tilbyr dem, ref. regjeringens digitaliseringsstrategi. Et utvalg livshendelser er valgt ut som utgangspunkt for få på plass helhetlige og brukerrettede tjenester. SRF mener at i arbeidet med videreutviklingen av fremtidsfullmaktordninger er

det viktig å se hen til det pågående arbeidet med livshendelser for læring og erfaringsdeling.

Digitaliseringsstrategien slår også fast at det offentlige må få mer ut av ressursene og styrke samarbeidet med privat sektor. Det er flere private aktører som tilbyr digitale løsninger for fremtidsfullmakter og det er viktig å inkludere og samarbeide med private aktører i den videre prosess.

REKRUTTERINGER AV VERGER

SRF får innspill fra statsforvaltere og organisasjoner som representere verger at godtgjøringssatsene burde vært justert og at de ikke gir rimelig dekning for arbeidet som verge. Reglene om godtgjøring og utgiftsdekning til vergene hadde som formål å sikre god rekruttering av verger^[2]. Tilgangen på verger er fortsatt god, men samtidig melder flere statsforvaltere bekymring for en potensiell nedgang i tilgangen på verger som en følge av manglende justering av godtgjøringssatsene. Lave satser kan gjøre det vanskeligere å rekruttere verger i fremtiden. Innspillene fra de ulike aktørene tilsier at SRF må følge denne utviklingen nøye.

MIGRASJON

Globale forhold som krig og klimaendringer påvirker internasjonal migrasjon. Det siste året har det vært en økning i antall enslige mindreårige asylsøkere (EMA), med hovedvekt på flyktninger fra Afghanistan og Syria. Statsforvalteren i Oslo og Viken rapporterer at ankomstene har preget deres arbeid også i 2023, da de fleste registreres i deres distrikt og de har et særlige ansvar for representantordningen. Andre statsforvaltere rapporterer i liten grad om at dette påvirker deres hverdag.

Krigen i Ukraina har så langt hatt begrenset innvirkning på SRF sine samfunnsoppdrag. Kollektiv beskyttelse og et lavt antall ukrainske enslige mindreårige asylsøkere har medført begrenset ressursbruk på rettshjelp og representantordningen, og prognoser fra Utlendingsdirektoratet kan tyde på at denne tendensen vil vedvare. Et høyt antall fordrevne fra Ukraina vil over tid kunne påvirke flere samfunnsforhold, også ordningene SRF forvalter.

FRI RETTSHJELP

Endringer i rettshjelploven (Prop. 124 L (2022–2023) ble vedtatt i desember 2023. Lovforslaget har sin bakgrunn i Rettshjelputvalgets utredning NOU 2020: 5: Likhet for loven og innebærer en ny økonomisk modell for behovsprøvd rettshjelp slik at flere personer skal omfattes av ordningen.

SRF fikk i 2023 i oppdrag fra JD å utrede utviklingsbehov for digitale løsninger og endring av saksbehandlingsrutiner. I 2024 skal SRF skal videreutvikle digitale løsninger på rettshjelpsfeltet og lede arbeidet med å etablere en felles rettshjelpsapplikasjon i samarbeid med statsforvalterne, Domstoladministrasjonen, Skatteetaten/Statens innkrevingssentral, Trygderetten og Statsforvalterens fellestjenester (STAF). Mer tilgjengelig og felles informasjon om rettshjelpsordningen er også en del av oppdraget. Informasjonen har vært vanskelig tilgjengelig for brukerne blant annet fordi den per nå er fragmentert og de ulike aktørene informerer om sine ordninger i egne kanaler.

Tilsvarende brukerbehov gjør seg gjeldende også ved utvikling av en felles rettshjelpapplikasjon. En felles portal for innsending av søknader om fri rettshjelp vil gjøre det lettere for rettshjelpssøkerne å orientere seg.

Det er av stor betydning at den nye digitale løsningen effektiviserer behandlingen av søknader om rettshjelp. Dette er nødvendig for å håndtere økt saksmengde i forvaltningen og hos domstolene. En effektiv saksbehandlingsflyt vil sikre at den økte tilgjengeligheten ikke går på bekostning av en rettssikker behandling av hver enkelt sak. Et styrket samarbeid mellom aktørene gjennom en felles løsning kan gi ytterligere gevinster i form av økt rettslikhet ved felles forståelse av felles regelverk. SRF mener at digitalisering av søknadsprosessen kan effektivisere oppgaveløsningen og bidra til sammenhengende tjenester med brukeren i sentrum.

FOTNOTER FOR KAPITTEL 5

1 <https://www.digdir.no/handlingsplanen/handlingsplan-digitalisering-av-offentlig-sektor/1229>

2 Høringsnotat om forskrift til den nye vergemålsloven og endringer i annen lovgivning som følge av ny vergemålslov mv. s. 7

KAPITTEL 6: ÅRSREGNSKAP

Ledelseskommentarer årsregnskapet 2023

Formål

Statens sivilrettsforvaltning (SRF) er et ordinært forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet. SRF er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD).

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelsene om økonomistyring i staten, R-115 fra Finansdepartementet og de krav som er stilt fra JD. Jeg mener at regnskapet gir et dekkende bilde av SRFs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter og inntekter, eiendeler og gjeld.

Vurdering av vesentlige forhold

SRFs driftsutgifter bokføres hovedsakelig på kapittel 469 Vergemålsordningen post 01 Driftsutgifter og kapittel 473 Statens sivilrettsforvaltning post 01 Driftsutgifter.

Bevilgningen på kapittel 469 *Vergemålsordningen*, post 01 *Driftsutgifter* dekker driftsutgifter til Statsforvalteren (SF) og SRF innen vergemålsområdet. SRFs samlede tildeling på kapittel 469 post 01 er 285,1 mill. kroner, inkludert overførte midler fra 2022. Totalt bokført beløp er 290, 42 mill. kroner.

Merforbruket på posten utgjør 5, 32 mill. kroner. Årsaken er et betydelig merforbruk hos tre statsforvaltere: Statsforvalteren i Møre og Romsdal, Statsforvalteren i Vestland og Statsforvalteren i Oslo og Viken med henholdsvis 0, 73 mill. kroner, 4 mill. kroner og 2, 7 mill. kroner. Totalt merforbruk for disse embetene er om lag 7, 4 mill. kroner. De øvrige statsforvalterne er tilnærmet i balanse.

De tre statsforvalterne har varslet merforbruket og forklarer merforbruket blant annet med et misforhold mellom tildelte midler og forventningene som stilles på vergemålsfeltet. Dette misforholdet er tidligere påpekt i tilbakemeldinger på foreløpige styringsdokumenter og årlige beskrivelsene av overordnende risikomomenter. SRFs vurderinger er at vergemålsforvaltningen er tilfredsstillende finansiert basert på data, rapporteringer og styringsdialog. SRFs styringsinformasjon viser at det det ikke er samsvar mellom overskridelse av budsjettamme og måloppnåelse. I styringsdialogen har SRF tydeliggjort forventninger om at embetene tilpasser aktivitetsnivået etter tildelt budsjettamme.

Embetene forklarer også merforbruket med nye føringer fra KDD i 2023, herunder retningslinjer for administrativ kostnadsdekning, som for enkelte embeter har medført økte kostnader på kapittel 469 post 01.

SRF informerte JD i desember om et forventet merforbruk over posten, men ikke i denne størrelsesorden. Hovedårsaken til avviket fra SRFs anslag er at to av statsforvalterne har hatt et merforbruk som samlet ble 2 mill. kroner høyere enn det embetene tidligere hadde varslet. I tillegg antok SRF, basert på tidligere erfaringer, at årsregnskapet ville vise et mindre merforbruk enn varslet av statsforvaltere. Statsregnskapet per november underbygget denne antakelsen. SRF har bedt om nærmere forklaringer fra de to embetene på hvorfor merforbruket ble høyere enn det som tidligere ble varslet.

De tre statsforvalterne vil bli fulgt opp ytterligere i styringsdialogen i 2024.

SRFs samlede tildeling over kapittel 473 *Statens sivilrettsforvaltning*, post 01. *Driftsutgifter* beløper seg til 84, 43 mill. kroner i 2023 inkludert ubrukte midler fra 2022 på 2, 86 mill. kroner, som det fremgår av oppstilling av bevilgningsrapportering og note A. SRF har ansvar for å etatsstyre og tildele driftsmidler til Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) som er tildelt totalt 26, 9 mill. kroner^[1] KfVs regnskapsførte utgifter er 24, 32 mill. kroner, mens SRF har bokført 57, 84 mill. kroner. KfVs mindreforbruk er på 2,64 mill. kroner og forklares blant annet med at SPKs anslag til pensjon var for høyt og at planlagt anskaffelse av nytt saks- og arkivsystem ikke ble anskaffet og implementert i 2023. SRF har et merforbruk på 0, 37 mill. kroner på posten og har benyttet merinntektsfullmakten til å overskride bevilgning mot tilsvarende inntekter på kapittel 3473 post 01. Totalt er mindreforbruk på posten 2,27 mill. kroner.

SRF har tidligere bedt KfV om å i større grad vurdere mulighetene for omfordeling av ubrukte midler til andre formål i virksomheten i løpet av budsjettåret og følger nå opp KfVs mindreforbruk i styringsdialogen.

Disposisjonsmyndigheten for kapittel 473 post 70 erstatning til voldsofre er delegert videre til KfV. Det er stilt 500 mill. kroner til disposisjon og utbetalt 521, 72 mill. kroner i voldsoffererstatning i 2023. Merforbruket på posten er 21,72 mill. kroner. KfV opplyser at utbetalingene i desember ble langt høyere enn anslått og at det var først 20. desember at KfVs ledelse ble klar over at det ville overstige 500 mill. kroner. De påpeker også at kravsakene har blitt behandlet fortløpende i tråd med føringer og at KfV ikke hadde erfaringstall på denne typen saker. Både KfV og SRF har føringer på at anslagsendringene til denne posten skal være korrekte og basert på riktige forutsetninger. SRF følger opp KfV videre i styringsdialogen.

SRFs samlede driftsutgifter på kapittel 469, post 01 og kapittel 473, post 01 utgjorde 101,79 mill. kroner i 2023. Av rapporterte utgifter på kapittel 469, post 01 og 473, post 01 ble om lag 61 prosent anvendt til lønn og sosiale utgifter. Drift og utvikling av vergemålsapplikasjonen Vera utgjør en betydelig del av SRFs utgifter over kapittel 469, post 01 og er hovedårsak til at lønnsandelen er relativt lav.

SRF har innfridd inntektskravet på kr 5 000, jf. note 1 Driftsinntekter. Inntektene gjelder kursavgifter for B- kurs 2023/2024 (kurs i strafferett og straffeprosess) som blir arrangert av Den rettsmedisinske kommisjon. I tillegg har SRF mottatt inntekter for kurs i regi av Konkursrådet som er nettoført på kapittel 473, post 01 i henhold til føringer i Prop.1 S (2022-2023).

SRF har i perioden 2022-2023 fått tilsagn om medfinansiering til ny økonomisk komponent (NØK) i vergemålsapplikasjonen Vera på totalt 4, 15 mill. kroner over to år. Belastningsfullmakt for 2023 var 4 mill. kroner. Det er bokført 3, 98 mill. kroner på kapittel 540, post 25.

SRF har fullmakt til å belaste enkelte driftsutgifter til Den rettsmedisinske kommisjon^[2] på kapittel 466 *Særskilte straffesaksutgifter*, post 01 *Driftsutgifter*. I 2023 utgjorde de ovennevnte utgifter 17,22 mill. kroner.

Barne- og likestillingsdepartementet har stilt 13, 09 mill. kroner^[3] til disposisjon over kapittel 854, post 22 til drift av Barnesakkyndig kommisjon og dens sekretariat. Bokførte utgifter i 2023 er 12,76 mill. kroner.

Forsvarsdepartementet har stilt 3,17 mill. kroner til disposisjon til drift av Sekretariatet for klagenemnda for krav om erstatning og kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (INTOPS). Utgiftene belastes kapittel 1700 post 21 og det er bokført 3, 08 mill. kroner.

SRF er tildelt 7 mill. kroner over kapittel 400 *Justis- og beredskapsdepartementet*, post 01 *Driftsutgifter* for å etablere undersøkelseskommisjonen for partnerdrap. SRF har bokført 5, 55 mill. kroner på posten. Dette er i henhold til budsjettestimater tidligere oppgitt til JD.

I tillegg har JD stilt en million til disposisjon for et FOU - prosjekt for evaluering av forvaltningsmodellen for vergemålsmidler over kapittel 400 post 23. Det er regnskapsført 0, 35 mill. kroner i henhold til budsjettestimater oppgitt til JD.

Over kap.440 *Politiet*, post 01 *Driftsutgifter* er SRF tildelt 4 mill. kroner. Midlene skal benyttes til drift og etablering av Tilsynsrådet for utlendighetsinternatet og tvangsreturer.

Det er bokført 2,46 mill. kroner på posten. Årsaken til mindreforbruk er i hovedsak at oppgaven med å føre tilsyn med tvangsreturer har vært under planlegging i 2023.

Det er utbetalt 38, 1 mill. kroner i erstatning i anledning strafforfølgning over kapittel 471, post 72. Posten belastes også av andre aktører. Mindreforbruket er 61,11 mill. kroner. Totalt utbetalt erstatningsbeløp over denne posten vil variere betydelig fra år til år, avhengig av hvilke saker som er til behandling. Mindreforbruket er blant annet knyttet til flere enkeltsaker med høye erstatningskrav som ennå ikke har resultert i utbetaling.

På kapittel 471, post 73 *Stortingets rettfærdsvederlagsordning*, er det utbetalt 29,47 mill. kroner i 2023 noe som representerer en liten økning sammenliknet med 2022. Mindreforbruket på posten er omtrent 1, 29 mill. kroner. Det er alltid en viss usikkerhet knyttet til utbetalinger over denne posten da nivået av vederlag i hver enkel sak vil avhenge av sakens alvorlighetsgrad. Det er også av betydning når i utvalget har sitt siste møte for året, da utbetaling av vederlag først kan skje når SRF har fått innhentet korrekt kontonummer. Dette gjøres i flere tilfeller i etterkant av utvalgsmøtene.

Rapportert mellomværende med statskassen utgjorde pr 31.12.23 kr 7 581 357.

Oppstillingen av artskontorrapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av. Foruten rapportert mellomværende med statskassen har SRF utestående fordringer og leverandørgjeld som ikke er inn/utbetalt og derfor ikke framkommer som utgift i årsregnskapet, jf. opplysninger om avregning med statskassen i note 7.

I leverandørgjeld inngår utgifter med fakturadato i 2023 og med forfallsdato i 2024. Det omfatter tjenester som skulle mottas i 2024, herunder husleie for 1. kvartal 2024. SRF har utestående kundefordringer på 278 500 som i hovedsak gjelder kursavgifter for B-kurs. Det forventes at disse hovedsakelig betales inn i januar 2024.

Virksomheten står oppført med kapitalposter i statens kapitalregnskap, og dette vises derfor i note 7.

NASJONALT SIKKERHETSFOND- VERGEMÅL

SRF forvalter også Nasjonalt sikkerhetsfond - vergemål. Vi viser her til avlagt årsregnskap 2023 for fondet som legges ut på SRFs nettsider når revisjonen er sluttført.

TILLEGGSOPPLYSNINGER

Riksrevisjonen er ekstern revisor for SRF. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert, men revisjonsberetningen vil foreligge per 1. mai.

Oslo 15. mars 2024

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Siv Hallgren'.

Siv Hallgren
direktør

Prinsippnote - Årsregnskap

Årsregnskapet for SRF er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelsene om økonomistyring (bestemmelsene) i staten. Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 og nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2022 og eventuelle krav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet skal følge kalenderåret (ettårsprinsippet).
- b) Regnskapet skal inneholde alle utgifter og inntekter for regnskapsåret (fullstendighetsprinsippet).
- c) Regnskapet skal utarbeides i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter skal føres opp i regnskapet med brutto beløp (bruttoprinsippet).

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen *“Netto rapportert til bevilgningsregnskapet”* er lik i begge oppstillingene.

SRF er tilknyttet Statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapportering

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger SRF står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som SRF har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). SRF har fullmakt til å regnskapsføre utgifter over kapittel 470 post 01 og 72, kapittel 471, post 71, 72 og 73 samt kapittel 466, post 01 som ikke er tallfestet i tildelingsbrev. Flere av postene belastes også av andre aktører. Det vises dermed ikke i kolonnen for samlet tildeling.

Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser SRF står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter og tildelinger bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og tildelingen og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene og tildelingene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapportering

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall SRF har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. SRF har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen* bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Noten viser forskjellen mellom beløp SRF har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp SRF har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværendet med statskassen.

SRF har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt

enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

Årsregnskap

FOTNOTER FOR KAPITTEL 6

1 Beløpet inkluderer KFVs tildelte beløp 2023 samt overført beløp fra 2022.	2 Godtgjørelser for saksarbeid, reise- og kursutgifter. 3 Beløpet inkluderer i tillegg til tildelt beløp for 2023, også overført beløp fra 2022

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2023

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2023	Merutgift (-) og mindreutgift
0400	Justis - og beredskapsdepartementet	01	Driftsutgifter - undersøkelseskommisjonen for partnerdrap	A, B	7 000 000	5 550 132	1 449 868
0400	Justis - og beredskapsdepartementet	23	FoU - vurdering av modellen for forvaltning	A,B	1 000 000	350 000	650 000
0440	Politiet	01	Driftsutgifter - sekretariat for tilsynsrådet for tvangsreturer og utlenc	A,B	4 500 000	2 466 745	2 033 255
0466	Særskilte straffesaksutgifter m.m	01	Driftsutgifter - Den rettsmedisinske kommisjon		-	17 223 461	-
0470	Fri rettshjelp	72	Tilskudd til spesielle rettstiltak		-	70 743 076	-
0473	Statens sivilrettsforvaltning	01	Driftsutgifter	A, B	84 433 000	57 840 130	26 592 870
1700	Forsvarsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter - Intops	A, B	3 176 000	3 080 344	95 656
0469	Vergemålsordningen	01	Driftsutgifter	A, B	285 106 000	43 955 051	241 150 949
0470	Fri rettshjelp	01	Fri rettshjelp		-	212 468	-
0471	Statens erstatningsansvar	72	Erstatning i anledning straffeforfølgning		-	38 103 118	-
0471	Statens erstatningsansvar	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning		-	29 470 000	-
0540	Digitaliseringsdirektoratet	25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter	B	-	3 981 105	-
0854	Tilak i barne- og ungdomsvernet	21	Spesielle driftsutgifter - Barnevernets tvisteløsningsnemnd	A, B	204 000	185 684	18 316
0854	Tiltak i barne - og ungdomsvernet	22	Barnesakkyndig kommisjon	A, B	13 099 000	12 768 403	330 597
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Nettoordning for mva i staten		-	7 664 825	-
Sum utgiftsført					398 518 000	293 595 441	272 321 510

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2023	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3473	Statens sivilrettsforvaltning	01	Diverse inntekter	A,B	5 000	586 590	581 590
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		-	196 879	-
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygdens inntekter		-	12 148 344	-
Sum inntektsført					5 000	12 931 812	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

280 663 629

Kapitalkontoer

60087101	Norges Bank KK /innbetalinger	4 139 064
60087102	Norges Bank KK/utbetalinger	-283 549 556
704482	Endring i mellomværende med statskassen	-1 253 137
Sum rapportert		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	2023	2022	Endring
0	Mellomværende med statskassen	-7 581 357	-6 328 220	-1 253 137

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
040001		7 000 000	7 000 000
040023		1 000 000	1 000 000
044001		4 500 000	4 500 000
046901	4 909 094	280 197 000	285 106 094
047301	2 867 000	81 566 000	84 433 000
347301		-5 000	-5 000
085421		204 000	204 000
085422	400 000	12 699 000	13 099 000
170 021		3 176 000	3 176 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. til tildeling	Merutgift(-)/ mindre-utgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Merinntekter / mindre-inntekter(-) iht. merinntekts-fullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomhete n
040001					ikke aktuelt	ikke aktuelt	ikke aktuelt			
040023	* "kan overføres"	650 000								650 000
044001					ikke aktuelt	ikke aktuelt	ikke aktuelt			
046901	* "kan overføres"	241 150 949	246 474 252	-5 323 303				-	-	-
047301	* "kan overføres"	26 592 870	24 324 146	2 268 725	210 661			2 479 386	4 078 300	2 479 386
085421	* "kan overføres"	18 316		18 316				18 316	10 200	10 200
085422	* "kan overføres"	330 597		330 597				330 597	634 950	330 597
170021	* "kan overføres"	95 655,65		95 656				95 656	158 800	95 656

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Statens sivilrettsforvaltning (SRF) har fullmakt til å bruke standard refusjon av lønnsutgifter til å overskride utgifter. I 2023 er det mottatt 3,2 mill. kroner i refusjoner.

SRF er tildelt 7 mill.kroner over kapittel 400 post 01 for å forberede etablering av partnerdrapkommisjonen og 4 mill.kroner over kapittel 440 post 01 til drift av tilsynsrådet for tvangsreturer og utlendingsinternatet og sekretariatet. SRF har også fått tildelt 0,5 mill.kroner over kapittel 440 post 01 for å forberede etablering av nytt varslingsombud for politiet. Det er ikke aktuelt å søke om overføring av ubrukte midler til 2024.

JD har stilt en million kroner til disposisjon til et FOU -prosjekt for evaluering av forvaltningmodellen for forvaltning av midler tilhørende personer med verge (kapittel 400 post 23). Det er regnskapsført 0,35 mill.kroner. De resterende midlene ønskes overført til til 2024.

Tildelt til andre virksomheter

Kontoret for voldsoffererstatning (KFV) og Statsforvalteren (SF) tildeles midler til drift over henholdsvis kapittel 473 post 01 og kapittel 469 post 01. Virksomhetene har ansvar for regnskapsføring, rapportering til statsregnskapet samt avleggelse av årsregnskap for de tildelte midler.

Justis og beredskapsdepartementet har stilt 285,1 mill. kroner til disposisjon over 469 post 01 inkludert overførte midler fra 2022 . SFs budsjettramme er 239,20 mill. kroner inkludert overføring av ubrukte midler fra 2022.. SRF og SF har regnskapsført 290,42 mill. kroner på posten og. merforbruk er 5,32 mill. kroner. Årsaker til merforbruk er forklart nærmere i ledelseskommentar *vurdering av vesentlige forhold* .

Justis og beredskapsdepartementet har stilt 86,209 mill. kroner til disposisjon over 469 post 21. SRF har delegert disposisjonsmyndigheten til SF, som har belastet posten med 83,06 mill, og det søkes ikke om overføring av ubrukte midler til 2024.

SRFs samlede tildeling på kapittel 473 post 01 er 84,43 mill.kroner inkludert overførte midler fra 2022 . KFV er i 2023 tildelt 26,96 mill.kroner inkludert overført beløp fra 2022. KFVs regnskapsførte utgifter for 2023 er 24,32 mill.kroner. Mindreforbruket på posten er 2,27 mill.kroner. Dette gjenspeiles i kolonnen mulig overført beløp beregnet av virksomheten. SRF vil søke om overføring til 2024.

Justis - og beredskapsdepartementet har stilt 500 mill. kroner til disposisjon til SRF over kapittel 473 post 70 erstatning til voldsofre. SRF har delegert disposisjonsmyndigheten videre til KFV. KFV har belastet posten med 521,72 mill. kr. Merforbruket på posten er 21,72 mill.kroner. Årsaker til merforbruk er forklart nærmere i ledelseskommentar *vurdering av vesentlige forhold* .

Tildelinger fra andre departement:

Barne- og likestillingsdepartementet har stilt følgende bevilgning til disposisjon for Statens sivilrettsforvaltning (SRF): 13,09 mill.kr. på kapittel 854 post 22 som skal benyttes til saks- og driftsutgifter til Barnesakkyndig kommisjon og dens sekretariat samt 0,2 mill. kroner på kapittel 854 post 21 for drift - og saksutgifter til Barnevernets tvisteløsningsnemnd. Mulig overført beløp er 0,33 mill.kroner.

Forsvarsdepartementet har over kap.1700 post 21 stilt en bevilgning på 3,17 mill.kroner til disposisjon for drift av sekretariat og klagenemnda for kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner. Mulig overført beløp er 0,09 mill.kroner.

Belastningsfullmakter fra andre virksomheter:

SRF har belastningsfullmakt på inntil 4 mill. kroner på kapittel 0540 post 25 i 2023. Totalt er det regnskapsført 3,98 mill.kroner i 2023.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2023

	Note	2023	2022
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Salgs- og leieinnbetalinger	1	823 840	540 250
Andre innbetalinger			
	1	2 000	1 000
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>		<i>825 840</i>	<i>541 250</i>
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	96 927 757	86 459 162
Andre utbetalinger til drift	3	50 924 080	39 555 964
<i>Sum utbetalinger til drift</i>		<i>147 851 836</i>	<i>126 015 125</i>
Netto rapporterte driftsutgifter		147 025 996	125 473 875
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	-936	
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		<i>-936</i>	<i>0</i>
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		936	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	68 510	94 550
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>68 510</i>	<i>94 550</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	138 317 094	129 412 934
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>138 317 094</i>	<i>129 412 934</i>
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		128 369	94 070
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		12 148 344	10 656 557
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		7 664 825	6 855 394
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		<i>-4 611 888</i>	<i>-3 895 233</i>
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		280 663 629	250 897 026
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld		2023	2022
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-5 081 971	-4 661 405
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse*		-2 509 194	-1 672 692
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		12 890	5 877
Annen kortsiktig gjeld		-3 082	0
Sum mellomværende med statskassen	7	-7 581 357	-6 328 220

* Pensjonstrekket i de ansattes lønn (2%) på konto 263 inngår også på denne linjen.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2023	31.12.2022
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
	0	0
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
	0	0
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Inntekter fra undervisningsoppdrag	582 840	362 500
Kursinntekter Konkursrådet	241 000	177 750
Sum salgs- og leieinnbetalinger	823 840	540 250
<i>Andre innbetalinger</i>		
Annen driftsrelatert inntekt	2 000	1 000
Sum andre innbetalinger	2 000	1 000
Sum innbetalinger fra drift	825 840	541 250

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2023	31.12.2022
Lønn	55 609 192	50 827 839
Arbeidsgiveravgift	12 148 344	10 656 557
Pensjonsutgifter*	4 846 307	3 919 598
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-3 208 364	-2 232 903
Andre ytelser**	27 532 279	23 288 072
Sum utbetalinger til lønn	96 927 757	86 459 162

Antall utførte årsverk: 70 67

* Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2023 9 prosent.

Pensjonspremien for 2022 var basert på en oppdatert årsprognose fra SPK. I denne prognosen er det benyttet lik lønnsvekst for alle ansatte i beregningen av pensjonspremie i stedet for individuell lønnsvekst. Dette skyldes at individuelle lønnspåslag ikke var klar i tide til å bli inkludert i terminfakturaen for 6. termin 2022 fra SPK. Virkningen av individuelle lønnspåslag inngår derfor i premiefakturaen for 1. termin 2023. Bruk av oppdatert årsprognose for regnskapsføring av pensjonspremie i 2022 ga følgelig ikke et helt riktig bilde av faktisk pensjonspremie i 2022. Faktisk pensjonspremie for 2022 og 2023 blir riktig totalt sett, men fordelingen mellom de to regnskapsårene vil ikke være helt presis.

** Nærmere om andre ytelser. Utgjør i hovedsak godtgjørelser utbetalt til medlemmer av eksterne organ hvor SRF har sekretariatsfunksjon.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2023	31.12.2022
Husleie*	11 719 280	5 950 576
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	2 192 204	2 098 747
Mindre utstyrsanskaffelser	1 278 667	514 328
Leie av maskiner, inventar og lignende	2 812 642	2 219 294
Kjøp av konsulenttjenester	6 662 419	5 417 636
Kjøp av andre fremmede tjenester	18 954 197	17 373 279
Reiser og diett	1 928 448	1 491 837
Øvrige driftsutgifter	5 376 222	4 490 266
Sum andre utbetalinger til drift	50 924 080	39 555 964

* Årsak til økning i husleie fra 2022 til 2023 er SRF har inngått en endringsavtale med utleier huseier om oppussing og tilpasning av lokaler til nye oppgaver. Avtalen er en en gangs tilleggs - / invisteringsleie. I tillegg er det inngått en avtale om å utvide leiearealet på vårt kontor på Hamar.

Note 5 Innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2023	31.12.2022
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	68 510	94 550
Sum innkreivingsvirksomhet og andre overføringer til staten	68 510	94 550

* SRF har mottatt retur av erstatningsutbetalinger i 3 saker- totalt 68 510. Hovedårsak er at advokat ikke har lyktes med å få kontakt med sin klient. Da dette gjelder utbetalinger foretatt i tidligere regnskapsår er inntekten ført på

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2023	31.12.2022
Innbetaling av finansinntekter		
Renteinntekter	-936	0
Sum innbetaling av finansinntekter	-936	0
	31.12.2023	31.12.2022
Utbetaling av finansutgifter		
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 6 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2023	31.12.2022
Statens erstatningsansvar		171 826
Erstatning i anledning strafforfølgning	38 103 118	32 527 358
Rettshjelpstiltak	70 743 976	67 527 500
Rettferdsvederlag (2309)	29 470 000	29 186 250
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	138 317 094	129 412 934

Note 7 - Sammenheng statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

		31.12.2023	31.12.2023	
		Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler				
	Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
	Obligasjoner	0	0	0
	<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Omløpsmidler				
	Kundefordringer	278 500	0	278 500
	Andre fordringer	0	0	0
	Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
	<i>Sum</i>	<i>278 500</i>	<i>0</i>	<i>278 500</i>
Langsiktig gjeld				
	Annen langsiktig gjeld	0	0	0
	<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Kortsiktig gjeld				
	Leverandørgjeld	-2 684 684	0	-2 684 684
	Skyldig skattetrekk	-5 081 971	-5 081 971	0
	Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
	Annen kortsiktig gjeld	-1 105 192	-2 499 386	1 394 194
	<i>Sum</i>	<i>-8 871 847</i>	<i>-7 581 357</i>	<i>-1 290 490</i>
Sum		-8 593 347	-7 581 357	-1 011 990

KONTAKTINFORMASJON

Tlf: 22 99 13 25

Åpent 09:00-15:00

(Lunsjtengt 11:30-12:30)

E-post: post@sivilrett.no

Statens sivilrettsforvaltning

PB 2105 Vika

0125 Oslo

Organisasjonsnummer: 986 186 999